

KATEDRA

(KATEDRA, YU ISSN 0022-9296)

8-9/76

VESTI Z UNIVERZE

11. seja sekretariata marksističnega centra pri univerzi v Mariboru je bila 9. februarja 1977. Na seji so se dogovorili o vključevanju MC v proslave jubileja 40. obletnice ustanovitve KPS in jubileja tovariša Tita. Nadalje so ocenili pogovor o marksističnem izobraževanju na šolah ter gradivo za sejo MC.

Na 12. seji sekretariata marksističnega centra pri univerzi v Mariboru, ki je bila 23. februarja 1977, so se dogovorili za izvajanje prioritarnih nalog sekcije.

10. februarja 1977 se je sestala sekcija za raziskovalno dejavnost pri marksističnem centru univerze v Mariboru in sprejela plan dela za leto 1977. Eden od sklepov komisije je tudi, da bo nadaljevala in končala študijsko raziskovalni projekt Slovenske gorice.

Marksistični center bo konec maja 1977 organiziral v okviru Univerze posvetovanje na temo Vloga tovariša Tita v predvojnem, vojnem in povojnem obdobju za novo Jugoslavijo, socializem in mir.

NOV SEKRETAR KUK ZKS

Na 25. seji komiteja univerzitetne konference ZKS Maribor, kjer so bili prisotni tudi gosti s CK ZKS in CK ZKJ, je bil izvoljen za vršilca dolžnosti sekretarja univerzitetnega komiteja ZKS Franc Friškovec, redni profesor višje pravne šole. Dosedanji sekretar Vojko Ozim je funkcijo opustil zaradi bolezni.

23. februarja 1977 je bil v predavalnici A na VEKŠ seminar ZK za medobčinsko regijo. Na seminarju sta predavala Bogdan Osolnik in dr. Jože Vilfan o Gibanju v mednarodnih odnosih v luči konference šefov držav in vlad v Colombu in mednarodni dejavnosti SFRJ in o Mednarodni dejavnosti ZKJ. Po uspešnih predavanjih se je razvila bogata diskusija.

INFORMATIVNI DAN

Informativni dan za mlade iz srednjih šol je bil 11. februarja na vseh višjih in visokih šolah ter fakultetah, kjer so se mladi seznanjali z vsebino in načinom študija po usmeritvah posameznih šol, na katere se želijo vpisati po končani srednji šoli. Informativno mesto za mlade, ki želijo nadaljevati šolanje na vojaških šolah, je bilo v domu JNA v Ljubljani.

Iz prvih podatkov, ki so zbrani, je razvidno, da je bila udeležba na določenih usmeritvah prevelika, na drugih pa zopet premajhna, kar je posledica slabega kadrovanja.

KANDIDATKA ZA PRODEKANA VŠOD KRANJ

Študentko Greto Andrič iz Kranja so predlagali za kandidatko za novega prodekana študenta na VŠOD. Na njeno energično zahtevo so kandidature umaknili. Škoda. Prepričani smo, da bi se sodelovanje med Kranjem in Mariborom še bolj poglobilo, čeprav leto hitro mine.

Vendar naj bo nekaterim odpuščeno, če grešijo!

Iz dela RK ZSMS

ŠE O ŠTIPENDIRANJU

Na 2. seji predsedstva KMI in KMD pri RK ZSMS so kategorično obravnavali posebno v zadnjem času aktualno štipendijsko problematiko. Dnevni red je zajemal naloge ZSMS pri nadaljnjem izvajanju štipendijske politike (aktivni štipendistov), ustanavljanje aktivov štipendistov iz Titovega sklada, priprave na republiški posvet o poklicnem usmerjanju in imenovanje skupne delovne komisije z nalogo spremljanja in oblikovanja kadrovske politike in štipendiranja.

Člani obeh predsedstev KMI in KMD so podprli stališča RK ZSMS do aktualnih vprašanj uveljavljanja in izvajanja štipendijske politike v SRS in se zavzeli za dosledno izvajanje. Opozorili so tudi na nekatere nepravilnosti, ki so se sedaj dogajale ob podeljevanju štipendij tako v delu skupnih komisij kot v delovnih organizacijah pri kadrovskih štipendijah.

Predsedstvi sta obravnavali vprašanja delovanja štipendistov iz Titovega sklada in se zavzeli, da se nemudoma ustanovijo pri OK ZSMS ali na medobčinski ravni aktivni Titovih štipendistov, ki imajo pri štipendijski politiki zaradi svoje družbenopolitične vloge še posebne naloge.

Dnevni red je zajemal tudi obravnavo in potrditev tez, ki so delovna izhodišča za posvete o poklicnem usmerjanju v občinah. Najpomembnejše je navezati stike s službami poklicnega usmerjanja pri skupnosti za zaposlovanje.

MLADI V KMETIJSTVU

V Ljubljani je bila 9. seja KMK pri ZSMS. Dnevni red je zajemal zaključek tekmovanja za najboljšo OO ZSMS v kmetijstvu za leto 1976, izvedbo mladinske politične šole za mlade v kmetijstvu, obravnavo tekmovanja Mladi iz kmetijstva in javno razpravo o kmetijstvu.

PO PŔTI AVNOJ

V soboto, 19. februarja, je bil v Portorožu zbor lanskoletnih udeležencev pohoda AVNOJ.

Zbor je bil deloma delovne narave, deloma tovariško srečanje mladincev pohodnikov, ki so lani sodelovali na pohodu po poteh slovenskih odposlancev na zasedanje AVNOJ. V prvem delu srečanja so govorili o pripravi in vodenju mladinskih pohodov nasploh, zatem pa na osnovi analiz in anket ocenili lanski pohod po poteh AVNOJA.

KAKŠEN JE DELEŽ MLADIH

RK ZSMS organizira ob sodelovanju zavoda za SRS za šolstvo regijska posvetovanja, na katerih bodo spregovorili o deležu mladih pri oblikovanju in razvijanju samoupravnih in demokratičnih odnosov v dijaških domovih, o vključevanju dijakov v družbenopolitično aktivnost prek OO ZSMS in njenih oblik dela, o pogojih bivanja in življenja v domovih ...

Na podlagi zaključkov regijskih posvetov bodo pripravili v mesecu aprilu posvet o domski vzgoji, funkciji in nalogah na tem področju v smislu usmerjenega izobraževanja.

MLADI DELAVCI

Na razširjeni seji predsedstva KMD pri RK ZSMS s predsedniki in sekretarji KMD pri OK ZSMS so obravnavali izvajanje sindikalne liste za leto 1977. Posebno pozornost so namenili tudi nalogam mladih v združenem delu pri uresničevanju zakona o ljudski obrambi in zakona o družbeni samozasčiti, varnosti in notranjih zadevah. Na seji so podali tudi informacijo o razpisu tekmovanja Najboljši mladi delavec samoupravljalca in Najboljša organizacija ZSMS v združenem delu.

Ob koncu so prisotni poslušali še poročilo o pripravah na problemsko konferenco o stanovanjski problematiki.

Na obisku pri vas:

Predsednik RK ZSM Slovenije Ljubo Jasnič in predsednik konference mladih delavcev pri RK ZSM Slovenije Ciril Sitar sta ob koncu februarja obiskala občino Ilirska Bistrica, kjer sta se pogovarjala z mladinci v LJK Lesonit, obiskala krajevno skupnost Zabiče in se ob koncu obiska zanimala še za povezanost družbenopolitičnih organizacij v občini.

OK ZSM Slovenije Idrija je organizirala seminar za OO ZSMS in specializirane organizacije v občini Idrija. Na seminarju, kjer so ocenili dosedanje aktivnosti mladih v občini in sprejeli temeljne smernice dela do X. kongresa ZSMS, so sodelovali tudi nekateri najvišji predstavniki RK ZSMS.

V nedeljo, 27. februarja, so na Graški gori slavnostno zaključili tradicionalni pohod po poteh XIV. divizije. Slavnostni govornik na zaključni slovesnosti je bil tovariš Ljubo Jasnič. Sledil je kulturni program.

KATEDRA

ŠTUDENTSKI LIST, MARIBOR 10. III. 1977 letnik XVII. Št. 8-9

CENA 2 DIN

Izdaja... univerzitetna konferenca zveze socialistične mladine na mariborski univerzi

Glavni urednik: Lojze Klemenčič (VTŠ)

Odgovorni urednik: Brane Srčnik (VTŠ)

Sekretarka uredništva: Vesna Jurančič (VPŠ)

Politika in gospodarstvo: Sonja Ploj (VEKŠ), Marjan Toš (PA), Janez Bratkovič (VAŠ);

Študentje in visoko šolstvo: urednik Boris Hakl (VTŠ), Darko Koren (VEKŠ), Jelka Muzlovič (PA), Mik Rebernik (VEKŠ);

Kultura: urednik Bojan Peče (VPŠ), Danila Orešek (II. gimnazija), Polona Hadner (PA), Marjan Osterž (VTŠ), Žarko Golob;

Likovnost: Danilo Vicman (VTŠ);

Fotografija: Dušan Ivanišin (VEKŠ);

Tehnični urednik: Marjan Hanl

Katedro sofinancirajo: Univerza v Mariboru, UK ZSMS, Izobraževalna skupnost in kulturna skupnost Slovenije, Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tisk ČGP Mariborski tisk, Maribor

Za center obštudijskih dejavnosti

(Prispevek k razpravi o obštudijskih dejavnostih na univerzi v Mariboru)

V zadnjih mesecih preteklega leta se je precej govorilo in razpravljalo o obštudijskih dejavnostih študentov na univerzi v Mariboru. Povod za to je bil spremenjen način financiranja teh dejavnosti in s tem v zvezi sprejemanje samoupravnega sporazuma, ki bi naj uredil v okviru univerze to področje študentske aktivnosti. V takratnih, marsikdaj precej burnih razpravah se je jasno izoblikovala zahteva, da se čimprej začne diskusija o vlogi in pomenu obštudijskih dejavnosti, o njihovem organiziranju in načinu financiranja. O slednjem želi spregovoriti tudi pričujoči tekst.

SEDANJE STANJE OBŠTUDIJSKIH DEJAVNOSTI

Na splošno lahko rečemo, da s sedanjim stanjem ne moremo biti zadovoljni. To razlagamo s tem, da je na eni strani premalo študentov vključenih v obštudijske dejavnosti, po drugi strani pa so le-te, kljub individualni uspešnosti, vse preveč razdrobljene in nemočne, kadar gre za skupne akcije in skupne iniciative.

Če si obštudijske dejavnosti na univerzi v Mariboru ogledamo zgolj s kvantitativnega vidika, vidimo, da njih število zadovoljuje, saj obsegajo Akademski pevski zbor Boris Kraigher, dve folklorni sekciji (KUD Študent in MKP), športnoplesni klub, moderno ritmično sekcijo, študentski list Katedro, Planinsko društvo, radijsko oddajo „Študij in glasba“ na radiu Maribor, radioamaterski klub, študentsko diskoteko, center za zdravstveno vzgojo in izobraževanje študentov, pa še kaj. Na športnem področju imamo najrazličnejša tekmovanja (brucovske igre, aprilske igre, tekmovanja med PK, ob dnevu mladosti, itd.), tečaje (plavalni, teniški, smučarski) in prireditve (univerzitetne, medšolske itd). Splošna značilnost vseh obštudijskih dejavnosti s športnega področja je, da so občasne in da ni organiziranih stalnih treningov oziroma da se ne združujejo v športnih klubih. Seveda je tudi rezultat temu ustrezen.

Vse zgoraj navedene aktivnosti so organizirane v okviru UK ZSMS razen nekaterih športnih dejavnosti, ki so v okviru Katedre za obvezno telesno vzgojo pri PA oziroma po njeni reorganizaciji v okviru centra za telesno vzgojo. Zraven tega obstajajo še komisija za šport (ponekod že klubi) in komisije za kulturo pri visokošolskih delovnih organizacijah in pri UKZSM, ki prav tako organizirajo obštudijsko dejavnost. Zaradi takšne razprostranjenosti seveda prihaja do prekrivanja programov, drobljenja moči in neodmevnosti akcije ter seveda problemov pri financiranju.

V lanskem letu je bila pri svetu univerze formirana komisija za obštudijsko dejavnost študentov, ki naj bi poskušala razreševati navedene slabosti, seveda pa je vprašljivo, koliko lahko stori komisija sveta, če vsi tisti, katerih delegati se vključujejo vanjo, delajo v stari organiziranosti po starem.

Preden podamo enega možnih izhodov iz obštudijske enolončnice na naši univerzi, si oglejmo še, kako izgleda financiranje teh dejavnosti.

FINANCIRANJE OBŠTUDIJSKIH DEJAVNOSTI

Do leta 1976 je financiranje obštudijskih dejavnosti potekalo po več kanalih. Glavni vir dotacij je bila izobraževalna skupnost SRS, ki je del sredstev posredovala namensko na univerzo, del pa na šole. Univerza je sredstva nakazala nosilcem obštudijskih dejavnosti (KUD ŠTUDENT, KATEDRA, UK ZSMS), ker pa le-ta niso zadoščala, so šole še dodatno združevale določena sredstva. Poleg teh izločenih sredstev za UK ZSMS, KUD Študent in Katedro pa so šole, nekatere bolj, druge manj, financirale tudi dejavnosti študentov na svoji šoli. V financiranje so se neposredno vključevale tudi kulturna skupnost, ZKPO in SO Maribor, resda z manjšimi zneski.

V drugi polovici leta 1976 pa se je financiranje obštudijskih dejavnosti po izobraževalni skupnosti Slovenije spremenilo. Vsa sredstva je ISS začela nakazovati na šole, tako da je bilo potrebno skleniti poseben samoupravni sporazum, s katerim so se financerji (šole) zavezali, da bodo sredstva nakazovali, financirani (UK ZSMS, Katedra in KUD Študent) pa da jih bodo smotno in koristno uporabljali. Ob precejšnjih krčih in bolečinah je bil sporazum o financiranju obštudijskih dejavnosti za leto 1976 končno sklenjen in v začetku januarja 1977 (I) tudi podpisan.

ZAKAJ CENTER OBŠTUDIJSKIH DEJAVNOSTI NA UNIVERZI V MARIBORU?

Ob sprejemanju samoupravnega sporazuma se je pojavilo nekaj dilem, ki čeravno niti niso tako nove, zahtevajo dolgoročneje rešitev, da ne bomo iz leta v leto zahajali v enake diskusije. Zlasti se je znova odprl problem, kako poenotiti programe, delo in akcije Katedre, KUD Študent in UK ZSMS z njegovimi komisijami na eni strani in ter dejavnosti na drugi strani. Ob novem načinu financiranja se namreč postavlja vprašanje prelivanja sredstev s šolskega na univerzitetni nivo, pa tudi obratno, kar zahteva enotno vodenje programske in finančne politike. Zopet se spominjamo stare ideje, da morajo biti obštudijske dejavnosti študentov sestavni del vzgojno izobraževalnega procesa, njih financiranje pa se mora upoštevati v finančnih planih šol in po njih pri ISS. Nezačuden je vpliv študentov, učiteljev in družbenopolitičnih organizacij na programsko politiko obštudijskih dejavnosti. Pokazalo se je, da so institucije, ki izvajajo študentske obštudijske dejavnosti na univerzitetnem nivoju, premalo povezane s šolami, da je njihova dejavnost preveč zaprta in da zlasti učiteljski del ne pozna obštudijskih aktivnosti. Spomnimo se samo banalne pripombe iz razprave, kako si drzne prejemati dirigent APZ Boris Kraigher višji honorar za svoje delo, kot pa ima dekan ene od šol funkcijskega dodatka.) Vse to in druge, v tekstu neomejene, slabosti zahtevajo korenitejšo spremembo v delu obštudijskih dejavnosti na naši univerzi. Zmotno bi bilo namreč trditi, da so pri nas obštudijske

dejavnosti v krizi. Nasprotno, razbohotile so se bolj kot kdaj koli prej. Gre le za to, da so kljub povečani aktivnosti ostale v organizacijski shemi in okvirih izpred desetih let, ki so postali pretogi in s tem neustrezni in zaradi katerih ne morajo več uresničevati svojih smotrov.

Zavzemamo se torej za novo organiziranost študentskih obštudijskih dejavnosti, a ne za organizacijo zaradi organizacije, temveč za organizacijo, katere namen bo kar najbolj pospeševati in razvijati obštudijske dejavnosti.

Seveda bi ravnali zelo napak, če bi menili, da je dovolj spreminjati organiziranost in organizacijske oblike, postopek, ki se ga tako radi lotevamo tedaj, ko ne vemo več, kaj bi morali storiti.

ORGANIZACIJA CENTRA ZA OBŠTUDIJSKE DEJAVNOSTI

Čimbolj zgoščeno bomo skušali prikazati, kako si zamišljamo organizacijo in delo centra za obštudijske dejavnosti (v nadaljnjem besedilu COD). COD je samostojna samoupravna organizacija študentov in delavcev univerze in je posebnega družbenega pomena. Osnujejo ga študentje in delavci visokošolskih in temeljnih delovnih organizacij, ki so zainteresirani za popolnejše in programsko bolj usmerjeno socialistično izobraževanje mladine. COD organizira in razvija kulturne dejavnosti, oblike tehničnega izobraževanja, fizične kulture in športa, informacije, mednarodno aktivnost, skratka vse oblike obštudijskih dejavnosti.

Aktivnost COD poteka po področjih dela, pa se tako v njegovem okviru organizirajo:

1. sektor za kulturo in umetnost,
2. sektor za fizično kulturo, šport in rekreacijo,
3. sektor za tehnično kulturo,
4. sektor za mednarodno sodelovanje,
5. sektor za informiranje in izobraževanje.

Ti sektorji zajemajo naslednje aktivnosti in dejavnosti:

1. SEKTOR ZA KULTURO IN UMETNOST:

- APZ Boris Kraigher (KUD Študent),
- Folklorna sekcija (KUD Študent),
- Folklorna sekcija Mednarodnega kluba prijateljev,
- Moderna ritmična sekcija (KUD Študent),
- Študentski oder ipd.

2. SEKTOR ZA FIZIČNO KULTURO, ŠPORT IN REKREACIJO:

- vanj se smiselno vključi ali prevzame vlogo sektorja center za telesno kulturo pri PA,
- športna društva po šolah,
- univerzitetno športno društvo,
- Akademsko planinsko društvo Kozjak,
- Športnoplesni klub (KUD Študent) ipd.

3. SEKTOR ZA TEHNIČNO KULTURO:

- radioamaterski klub,
- avto šola pri študentskem servisu ipd.

4. SEKTOR ZA MEDNARODNO SODELOVANJE:

- AISEC,
- IAESTE,
- Mednarodni klub prijateljstva,
- poletna šola samoupravljanja VEKŠ ipd.

5. SEKTOR ZA INFORMIRANJE IN IZOBRAŽEVANJE

- študentski list Katedra,
- radijska oddaja Študent na radiu Maribor,
- diskoteka (KUD Študent),
- center za zdravstveno vzgojo in izobraževanje študentov,
- javne tribune ipd.

Sektorji so odprti, tako da se lahko vsaka nova dejavnost priključi k COD, organizacije, ki se vključujejo v COD, pa so samostojne v svojem delovanju.

SAMOUPRAVLJANJE V COD

Samoupravljanje v COD je organizirano tako, da se študentom in visokošolskim delavcem omogoča možnost odločanja o vseh bistvenih vprašanjih. Samoupravni organi v COD so: skupščina, izvršni odbor in samoupravna delavska kontrola.

- **SKUPŠČINA:** sestavljajo jo delegati organizacij, ki so vključene v COD, delegati podpisnikov samoupravnega sporazuma o financiranju COD in delegati družbenopolitičnih organizacij. Skupščina COD odloča o vseh bistvenih vprašanjih, kot so samoupravni akti, delitev sredstev, program dela COD, problematika obštudijskih dejavnosti itd. Skupščina ima predsednika.

- **IZVRŠNI ODBOR:** je izvršni organ skupščine in za svoje delo odgovarja skupščini. Pripravlja gradivo za seje, koordinira delo sektorjev, izvršuje odločitve skupščine itd. Člane izvršnega odbora voli skupščina.

- **SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA** spremlja izvrševanje politike COD in o tem obvešča skupščino.

SAMOUPRAVLJANJE V SEKTORJIH je organizirano tako, da ima vsak sektor svoje samoupravne organe, ki so sestavljeni iz delegatov združenih organizacij. Poleg tega imajo vse organizacije, ki so združene v posamezne sektorje, svoje samoupravne organe.

DOHODKI COD

COD sklene samoupravni sporazum o financiranju COD, ki ga podpisujejo financerji, organizacije vključene v COD in družbenopolitične organizacije. Delo COD se financira iz naslednjih virov:

- samoupravne interesne skupnosti za kulturo in telesno kulturo,
- izobraževalna skupnost,
- združena sredstva v TOZD in v DO,
- študentski servis,
- organizacije združenega dela,
- RK ZSMS, OK ZSMS in UK ZSMS,
- skupščina občine Maribor,
- ZKPO Maribor,
- lastni dohodki sektorjev.

SKLEP

Zgornje ugotovitve o organizaciji COD so seveda zgolj začetna razmišljanja, ki bi se naj v širši razpravi dorekla in konkretizirala. Dejstvo je, da na stari način ne bomo mogli več dolgo delati, saj bo kaj kmalu prišlo do krize, če že ne na vsebinskem, pa prav gotovo na materialnem področju. Skrajni čas je že, da se obštudijske dejavnosti študentov na univerzi v Mariboru poenotijo in začno skupaj nastopati tako po vsebinski plati kot tudi nasproti financerjem, zlasti še pred samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

Mik Rebernik

OPOMBA UREDNIŠTVA:

Ideja o centru obštudijskih dejavnosti jev tej Katedri prvič „na svitlo djana“, pa vabimo vse, ki ste ZA ali PROTI, da se nam oglasite s svojimi pripombami!

Zeleni list in še kdo

Na višji agronomski šoli so študentje nekoč izdajali interno glasilo, imenovano Zeleni list. Sedaj ne vemo, kje so ti študentje in kje je glasilo.

Pa ne izgubljamno časa in besed z razčiščevanjem preteklosti in pogledimo raje v sedanost in prihodnost. Sedaj je pomembno le to, da Zelenega lista ni, in še bolj pomembno je, da Zeleni list MORA BITI.

Poglejmo najprej na kratko in v grobih obrisih, kakšno je poslanstvo internega glasila, kakršno bi naj bilo tudi glasilo Zeleni list:

1. Glasilo je neobhodno potrebno za širše in splošnejše informiranje študentov o dogajanjih, problemih, akcijah in načrtih na šoli.

2. Prek glasila naj bi opravili široko akcijo reševanja študijskih, stipendijskih, učno vzgojnih in drugih problemov, ki jih močno občuti današnji študent. V glasilu naj bi se zbiralo mnenje širše javnosti, se podajalo ožjemu upravnemu krogu in se odgovori spet vračali prek glasila v bazo (med študente).

3. OO ZSMS na vsaki šoli je dolžna prek glasila nuditi študentom možnost kakršnegakoli izražanja. Torej je glasilo v veliki meri odvisno od študentov (avtorjev prispevkov) in tudi njim posvečeno.

4. Glasila bodo s svojo dejavnostjo pomagala iz krize tudi naši Katedri, ki sama upravičeno ne zmore prevzeti široko zadane naloge na univerzi. Najzanimivejše informacije bo Katedra najlažje črpala iz internih glasil.

Torej naj bo glasilo „sodobni delegat“, ki deluje neposredno med samimi študenti, šolo in študenti, posredno (prek Katedre) pa med študenti, univerzo in celotno družbo. Torej sodobna, najzanimivejša in najlažja metoda „delegatskega sistema“ (seveda v izredno specifični obliki).

Na takšnih programskih usmeritvah bo zrastel tudi svež, pomladanski ZELENI LIST, ki ga obuja pečica študentov – entuziastov na VAŠ. Prvi uspehi in prva razočaranja so že vidna. Uspehi so vidni v tem, da ovir za Zeleni list ni več. Razen seveda študentska volja, ki pa ne bi smela predstavljati niti najmlajše ovire, temveč celo nasprotno – študentska volja mora biti prav v tem trenutku najboljša, najmočnejša in povsod prisotna v vsej svoji pojavnosti. Veliko razočaranje je povzročila prav neinformiranost nekaterih študentov, ki niso niti pomislili, da bi na VAŠ lahko izdajali glasilo brez večjih finančnih sredstev. Trdim, kot morda še kdo, da so vsi stroški glasila le nakup papirja za tiskanje in črnila za pisanje prispevkov. Torej zakaj bojazen in demoralizacija?!

V začetku, ko smo glasilo začeli prvič omenjati, se je pojavila izredno velika zainteresiranost za sodelovanje, kar smo tudi pričakovali. Prav tako smo bili pripravljani na močan padec zainteresiranosti, ko je bilo potrebno začeti s konkretnimi akcijami (predvsem pisanje prispevkov).

Nismo bili presenečeni in smo dan za dnem ponavljali iste besede: „Prosim, napiši nekaj za glasilo, karkoli hočeš, samo napiši!“ In prepričani smo, da bodo napisali, ker glasilo ne more biti delo enega študenta. Če beremo mi delo drugih, lahko tudi drugi berejo naše delo (vsaj prav bi bilo tako).

Takšno pot smo ubrali na VAŠ, verjetno pa je karakteristična tudi drugje. Brez sramu stopimo naprej, naravnost mimo tistih, ki nas ignorirajo in morda celo negirajo. negirajo. Brez skrbi – prišli bodo za namil

Slavči Bauman

Zakaj na slepem tiru?

V tem kratkem sestavku bom skušal na hitro, vendar ne iz prve roke, temveč temelječ na realnih postavkah, obdelati najbolj problematičen del našega gospodarstva, ki nam v zadnjih letih dela največ preglavic — železniško gospodarstvo, katerega poslovanje se je v zadnjem desetletju zaključevalo iz leta v leto z izgubo, kar pomeni z drugimi besedami, da krepko slabi položaj celotnega gospodarstva, ki tako rekoč žg tradicionalno subvencionira v razvoju prometa sekundarno povezavo — nekoč najpomembnejšo prometno žilo; toda danes je stvar spremenjena.

Prvo, kar je potrebno odločno kritizirati, so nenačrtne družbene zahteve, da se železnica potisne na slepi tir ter gre v spomin kot iznajdba parnega stroja. V skladu s to težnjo smo začeli po letu 1960 množično ukinjati železniške proge. Najprej smo odpravili potniški, nato pa še tovorni promet. V tem obdobju smo ukinjili proge Velenje—Dravograd, Kranj—Tržič, Ljubljana—Kamnik, Grosuplje—Kočevje in še nekatere manj pomembne, pri tem pa pričeli na veliko razvijati cestni promet, kar pa se nam danes maščuje. Ukinjali smo železniške kapacitete, da smo lahko razširili (ne) sodobno cestno mrežo in si s tem privoščili prave gospodarske ekshibicije, ki so bile možne le v gospodarsko razvitih državah, pa še tam ne brez gospodarskih pretresov.

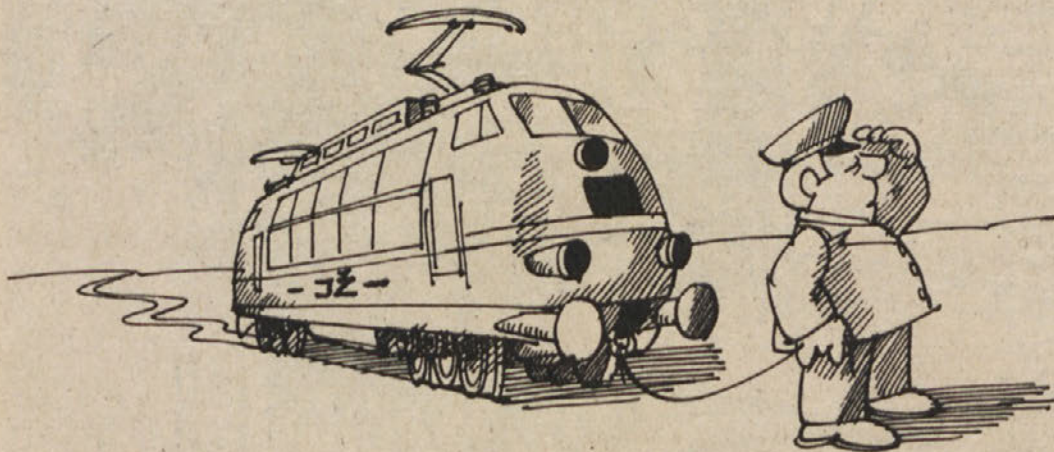
Dobrih deset let po mladinskih in drugih delovnih akcijah, s katerimi smo gradili novo in obnovljali obstoječo železniško mrežo (spomnimo se kar slavni delovni brigad na progah Šamac—Sarajevo in Brčko—Banovići), smo pričeli z razdiranjem in ugotavljali, da je perspektiva v cestnem prometu. Kako žalostno, saj smo s tem pričeli z razdiranjem in ugotavljali, da je mladine ter vseh naših narodov in narodnosti, ki so v petletni tiraniji spoznali nujnost odločitve, s tem pa smo zasenčili pridobitve naše narodnoosvobodilne revolucije, kajti obnova domovine je bila sestavni del revolucije, ki še traja. Zakaj toliko vložnega dela, nečloveškega truda, naprezanj? Mar samo zato, da smo napravili eksperiment in prišli do sklepa? Predrago in zavoženo smo delali poskuse, če vemo, da je obnova trajala nekaj, za našo revolucijo res bogatih let. Namesto modernizacije smo pričeli zapirati železne ceste, češ da niso več rentabilne, sodobne in v skladu z razvojem države. Ko so se pojavile velike količine kamionov, pa je pričela železnica izgubljati poleg že izgubljenih potnikov tudi tovar.

strokovne usposobljenosti, dvigu storilnosti, večji odgovornosti, pravilnem vrednotenju delna železnici itd. Nujno potrebno je odpraviti miselnost o spominih na železnico ter spremeniti ideje nekaterih državnih in republiških organov, ki dopuščajo, da železniško gospodarstvo žalostno tava proti prihodnosti in jim je bila železnica nepotreben problem vse do trenutka, ko so spredeli, da mimo železnih osti ni mogoče in da je perspektiva železniškega razvoja nujna. Ko bomo vse to razrešili in zagotovili, da bomo imeli tudi v železniškem gospodarstvu takšno selekcijo dela in kadrov kot npr. v medicini, v letalskem prometu ipd., kar bi z druge strani gledano pomenilo, da bi bil izbor za slehernega kandidata nagrada obojestranskega zaupanja in odgovornosti (družba—individuuum) in ne kot doslej le potreba za pot do kruha, šele tedaj bo tako kot včasih, ko je železnico življala ugled in so bili njeni uslužbenci globoko spoštovani kot izredno izbrane in odgovorne osebnosti.

Nikakršna iluzija ali utopija ni pot do zpastavitve dobrih in zdravih odnosov v našem gospodarstvu, brez razlikovanj v sodobnosti in proizvodnosti vseh gospodarskih panog, ki danes samo potrjujejo našo nenačrtnost in zaletavost. Toda dokler si bomo izmišljali nerealne postavke in preveč kratkoročno ali celo nenačrtno in nehomogeno povezavo celotnega gospodarstva ter s tem dopuščali diferenciacijo gospodarskih dejavnosti in zagovarjali ter skrbeli le za razvoj akumulativnih gospodarskih dejavnosti, ostale pa prepuščali usodi tržišča, bomo beležili poraz za porazom, kajti takšna neskladnost razvoja je absurd vsake družbe, še posebej pa naše samoupravne. Primer: ugledna politična osebnost je pred časom izjavila, ko je obiskala pokrajino ene od naših republik, kjer je locirana pretežno tekstilna industrija, da bo potrebno v prihodnosti zagotoviti razvoj akumulativnih in kapitalnih gospodarskih panog. Lepo in prav, toda kot pristojni politik je pozabila na odpiranje novih obratov tekstilne industrije po vsej državi. Ali razmerja potrebe—zaposlenost ne znamo urediti ter ali industriji neke postavljamo in razvijamo, druge pa isto industrijsko panogo smatramo kot nepotrebno, kljub dolgotrajnim pozitivnim rezultatom in izkušnjam, ki si jih je pridobila, in končno je tu še tradicija, ki nam vedno toliko pomeni. Sklep: preprosta definicija in razlaga citirane misli: nima smisla razvijati neakumulativne tekstilne industrije, kar pa se dogaja okrog nas, nas ne zanima. Obseg proizvodnje naše tekstilne industrije daleč presega domače potrebe, vendar raste le-ta ponekod kot gobe po dežju — neplanska dejavnost!

Ko se danes spominjamo revolucionarnih idej iz NOB, vedno pozabljamo, da revolucionarne ideje tudi danes nadaljujejo tradicijo iz tistih krvavih dni in da lahko izrazimo vlogo strašnih bitk ne le s spomini, temveč še bolj z velikimidelovnimi zmagami, ki so sestavni del nadaljevanja revolucije. Vendar se mi zdi povsem ironično dejstvo, da marsikdaj proslavljamo delovno zmago — celo otvoritev novih investicij pri delovnih organizacijah, ki poslujejo z izgubo.

Za konec še nekaj ilustrativnih podatkov o našem železniškem prometu: Železniško gospodarstvo Ljubljana, ki zajema vse železniške poti v Sloveniji in Istri, je imelo v preteklem letu 1224 milijonov dinarjev (novih seveda)

IN DANES?

Danes se dušimo v izpušnih plinih avtomobilskega prometa, umiramo na prepolnih cestah, enako pa umiramo na tirih, kjer poteka modernizacija izredno počasi, in še to le enostransko, opazujemo prevrnjene kamione in cisterne ter še kaj. Dokaz: družba, še vedno bolj rečeno država, nima pravičnega odnosa do prometa, ker poteka razvoj nehomogeno, neenotno in več korakov za časom — za sodobnostjo, kar je glavni vzrok za velike prometne tragedije. Naj navedem lep primer: iz Kopenhagna so prispeli po železnici do Jesenic kontejnerji, namenjeni v Skopje. Tu so tovar raztovorili in ga prepeljali s kamioni do Skopja. Prosim vas, kje je tu logično razmišljanje, kdo mi lahko odgovori, zakaj je tako? Poleg izgubljenega časa so se bistveno dvignili tudi stroški transporta... Zato pa se lahko stalno pogovarjamo le o izgubi in subvencijah ter po nepotrebnem sestankujemo, izgubljam čas in nekatere dobre sklepe puščamo v debelih mapah nerealizirane, vendar za družbeno skupnost ali, bolj rečeno, za neposrednega proizvajalca drago plačane poteze.

Včasih primerjamo izgube na naših železnicah z izgubami nemških, avstrijskih in drugih železnic. Vendar se mi zdi takšna primerjava naivna in nemogoča, saj nam mora biti jasno, da samoupravnih poti ne moremo koncipirati na podlagi kapitalističnih družbenoekonomskih odnosov. Prepričan sem, da bo ob dolgovoznih in suhoparnih akcijah železnica životarila vse dotlej, dokler jo bomo še tako kronično subvencionirali kot doslej. Treba jo je postaviti na noge: zagotoviti sredstva za rekonstrukcijo in sprva tudi za razširjeno dejavnost, nato pa jo pustiti na lastno pot, ki pa mora biti dobro samoupravno stalno nadzirana in najodgovorneje zastavljena. Modernizacija železnice mora potekati in vseh sferah, ne le pri novi tehnični opremljenosti, temveč tudi pri dvigu izobrazbenega nivoja in

izgube, pri em pa je doseglo samo 48 % realizacijo predvidenega plana in je dohodek padel za približno trikrat. Nasprotno pa so se zakonske obveznosti povečale za približno 25 %, podobno je tudi s pogodbenimi obveznostmi, tako da ni realnega stičišča, ki bi pripeljal železnice na glavni tir. V istem obdobju je občutno padla storilnost, dvignili pa so se izostanki na delovnih mestih in boleznine. Podatki, ki zahtevajo takojšnje in dolgoročno saniranje jugoslovanskih železnic (ŽG Sarajevo in ŽG Zagreb beležita v računici preteklega leta največji primanjkljaj).

Potrebno je torej modernizirati in avtomatizirati železnice, urediti sodobnost transporta (zgraditi kontejnerske terminale), rehabilitirati železniški dostavni promet, zagotoviti časovno in krajevno točnost dostave, bolje urediti skladišča blaga s sodobno manipulacijo (sistem palet), zagotoviti prevoze težjih tovorov po železnicah, enako tudi tekočih tovorov v cisternah in urediti še mnogo stvari. Vem, da to ne b o lahko, vendar moramo vztrajati in po najhitrejši možni poti kvalitativno odpraviti posledice pretrelosti, katerih krivci smo sami, zato so potrebne združene akcije pri razbijanju ledu v železniških izgubah.

Za varnost v prometu naj ne skrbijo kot doslej le prometne službe, temveč tudi individualni poslovodni organi, katerih vloga v združevanju dela je definirana v primarni zasnovi dela in je hkrati tudi bolj stimulirana.

V zadnjih letih smo dosegli velike delovne triumeve tudi na železnici: zgradili smo progo Beograd—Bar, potegnili železno kačo do luke Koper, elektrificirali tristo kilometrov železnic (med ostalimi odseki tudi progo Zidani most—Maribor), vendar ne spimo na lovoričkah, ker smo še daleč na začetku poti.

„Nočni skok“ pomeni novo pot. Toda ali bomo znali vsaj zdaj maksimalno izkoristiti možnosti, ki se postavljajo pred nas?

Brane Srčnik

Anemična organiziranost

O pomenu komunistov in njihove organiziranosti ter aktualnosti akcije pri reševanju problemov v njihovi družbeni sredini, smo že veliko napisali in verjetno prav toliko tudi prebrali. Pri tem pa moram poudariti, da pri pisanju vse prevečkrat zaidemo v normativno idealiziranje, pišemo o programih in jih ocenjujemo, pišemo o visokoletečih mislih, izrečenih na sestankih, medtem ko srameželjivo molčimo o izpolnjevanju nalog (o objektivni oceni tega izpolnjevanja), ali pa to „ocenjevanje“ opravlja nekdo, ki „ve“, kako je treba to napraviti. Torej, opisno lepo, obarvano z miho kritiko, ki ne zadeva nikogar — a vendar vse, tako da so vsi zadovoljni in nihče prizadet.

Takšen je primer verjetno v marsikateri družbenoekonomski sredini, v kateri so organizirani komunisti v okviru aktivov ali osnovnih organizacij, ker pa boljše poznam primer univerzitetnega komiteja ZKS v Mariboru, bi spregovoril o tem.

Univerzitetna konferenca ZKS Maribor je organizirana na občinskem nivoju in združuje v svojem sestavu osnovne organizacije vseh višjih in visokih šol, združenih v univerzo v Mariboru.

V Rogaški Slatini smo pred slabim letom dni sprejeli program dela

Kolkor se spomnimo besed Staneta Dolanca o pomenu in vlogi osnovnih organizacij ZK pri organiziranem delovanju komunistov, nam ni treba veliko besed pri dejstvu, da komite niti pri koncipiranju dela komisij in svojega dela niti pri sestavi nove kadrovske komisije ni kontaktiral predhodno z njimi (z OO ZK), še manj pa se je angažiral pri sprejemanju novih članov (lahko omenim: ni enotnega uvajalnega programa — za novo sprejete člane, kot je po drugih občinskih konferencah...), pri sprotnem ocenjevanju dela osnovnih organizacij in prek tega preverjanje svojega lastnega dela (ta ocena je bila sprejeta na komiteju in naknadno posredovana osnovnim organizacijam), kar bi bilo v organizaciji, kot je univerza, ki opravlja dela posebnega družbenega pomena, vsekakor nujno potrebno! Pri tem se pojavlja vrsta vprašanj, navedel pa bi le nekatera: zakaj potemtakem obstajajo osnovne organizacije, če ne sprožajo kritičnih pripomb na takšno delo in zapadajo v akcijsko mrtvilo ter postajajo privešek organizacijam — zaradi tega, ker jih je treba ustanoviti, kjer obstaja tolikšno in tolikšno število članov ZK, in kje je mehanizem, ki bi preprečil vrednotenje dela posameznika znotraj ZK le prek višjega organa — posameznika, ampak zagotovil to vrednotenje v bazi, tam, kjer posameznik dela?

Z lepimi besedami se ne smemo slepiti, saj se s tem slepota in lagodnost še večata, s tem pa tudi konformizem in „potrebnost“ partijske organizacije v določenem okolju. Ostrakritika je potrebna — toda od kod, da ne bo subjektivna in interesno egoistično pogojena, subjektivna kritika, takšna, da ne povzroči izločitve posameznika iz

komiteja (kot izvršilnega organa UK ZKS) in komisij pri komiteju, ob zagotovitvi, da so ti programi realni, sestavljeni na osnovi objektivno ocenjenih pogojev (čeprav prej o programih ni bilo govora v osnovnih organizacijah — torej jih je pisal vsak predsednik komisije sam!) in da bodo uresničeni v zastavljenih rokih (to je bilo zelo popularno, mislim na postavljanje rokov, ker so na seminarju, ki ga omenjam, obravnavali tudi sklepe 5. seje CK ZKS...)

Že kratek pregled opravljenega dela oziroma uresničenih sklepov pa pokaže, da ni tako. Naloge so bile preveč napihnjene, prezahtevne — verjetno bi bil to prvi pomislek, pa kaj, ko tudi ni zadnji!

Razen predsednikov komisij, ki so programe pripravili in se nanje podpisali (verjetno zaradi tega, ker ocenjujemo aktivnost dela določenega člana še vedno po tem, kaj je napisal in kaj povedal, ne pa tudi po tem, kaj je naredil...), ni bilo pri delu, uresničevanju programov udeleženi preveč komunistov. To pomeni, da do sestankov komisij sploh ni prihajalo (le redke so se sestale dva- ali trikrat) in da nekatere — kar lahko predstavlja fenomen za tako mlado univerzo, sploh niso vedele, kje, kaj in kod so (pa čeprav jih sestavljajo učitelji in študentje in po pravilu vodijo učitelji) — niso bile niti konstituirane. Pri tem pa se pojavlja vedno isti odgovor, konformističen do skrajnosti: saj se trudimo... in obenem ponavljamo, kako smo prezaposleni, preobremenjeni s funkcijami, ki jih je treba opravljati vse naenkrat...

To pa še ni vse!

njegove sredine. Kajti ob pripombah, ki so bile izrečene na sejah komiteja, da vodi svojo, osnovne organizacije ZK pa zopet svojo politiko, da v osnovnih organizacijah sploh ne vedo za obstoj komiteja in podobno, se je sprožila kritika tistih, ki so te ocene izrekli, namesto, da bi se zamislili nad stanjem in upravičenostjo takšne kritike. Sicer pa je tudi Marx povedal, da le brezobzirna kritika obstoječega dá rezultate (povedal je malo ostreje!) ne glede na posledice za tistega, ki kritiko izreče. Pri tem pa ne smemo zaiti v vulgarnizem in fetišizacijo kritike, ampak jo upoštevati aktualno in angažirano — takrat, ko je bila izrečena, in takrat tudi ukrepati.

Anemičnost organiziranosti ZK na mariborski univerzi se je pokazala tudi na drugih področjih družbenopolitičnega angažiranja, kot v organizaciji Zveze socialistične mladine in Zveze sindikatov. Predvsem pri prvi so sledili delu Zveze komunistov in se povezovali navzgor, forumsko delovali in zadovoljevali svoje interese. Pa zakaj vse to?

Nemoč tega vprašanja se kaže tudi pri reformi univerze, kjer se še dandanes ne ve, kaj ta čudežna besedica za Maribor pomeni in kaj vse zajema. Sicer pa mislim, da se že ponavljam.

Le močna organiziranost in krepka vsebinska povezanost ter iskreno sodelovanje mi predstavljata smisel demokratičnega centralizma v Zvezi komunistov, in takrat, ko bo uresničeno to, se bo kolo življenja (kot dela) vrtelo pravilno!

Marjan Vešnar

Ob spominu . . .

**V
S
E
M**

EMANCIPIRANKAM
TOVARIŠICAM
MLADINKAM
ŠTUDENTKAM
KOLEGICAM
ŽENAM
LJUBLJENIM...

*čestitamo
ob
prazniku*

NEEMANCIPIRANI!

ZDRUŽENO DELO IN ŠOLSTVO – POVEZAVA

Demokratizacija izobraževanja se ne more izražati le v izenačevanju dostopnosti in ustvarjanju enakih možnosti za izobraževanje vsakomur, ampak mora v samoupravni socialistični družbi temeljiti na usklajevanju izobraževalnih interesov posameznika s potrebami združenega dela. Reformo izobraževanja moramo zato nujno nasloniti na združeno delo, na razvojne potrebe posameznih dejavnosti tako glede števila potrebnih kadrov kakor tudi glede nekaterih kvalitet, ki jih bo od njih zahteval razvoj, zlasti večjo prilagodljivost spremembam, ki nastajajo z razvojem tehnologije, in sposobnost za stalno izpopolnjevanje. Take zahteve pa lahko uresničimo le, če ustvarimo čimbolj neposredne odnose med vzgojnoizobraževalno dejavnostjo in ostalim združenim delom.

Take odnose zahteva tudi ustavno načelo, da delavci TOZD soodločajo o uporabi sredstev, ki so jih ob delitvi dohodka namenili za izobraževanje, tako da sodelujejo pri upravljanju vzgojnoizobraževalnih organizacij in da uresničujejo svobodno menjavo svojega dela z delom delavcev v izobraževanju. Konkretna oblika, ki naj omogoči ta družbenoekonomski odnos med izvajalci na področju izobraževanja in uporabniki, je posebna izobraževalna skupnost.

Posebne izobraževalne skupnosti ustanavljajo delavci TOZD kot uporabniki in delavci TOZD kot izvajalci za posebna področja izobraževanja ali za skupino sorodnih področij, če ugotovijo skupne potrebe in interese. V teh skupnostih se združujejo vzgojnoizobraževalne organizacije vseh stopenj usmerjenega izobraževanja.

Poleg posebnih izobraževalnih skupnosti delujejo še občinske izobraževalne skupnosti, ki skrbijo za predšolsko vzgojo ter osnovno izobraževanje otrok in odraslih, izobraževalna skupnost Slovenije pa je zveza občinskih in posebnih izobraževalnih skupnosti. Tu se oblikuje enotna vzgojnoizobraževalna politika v Sloveniji, zagotavlja se razvoj vzgoje in izobraževanja, uresničuje se vzajemnost in zadovoljevanje potreb in interesov na tistih področjih usmerjenega izobraževanja, kjer še niso ustanovljene posebne izobraževalne skupnosti.

Izhodišče za oblikovanje posebnih izobraževalnih skupnosti (PIS) je že leta 1975 opredelil zakon o izobraževalnih skupnostih, vendar so se doslej v PIS povezale tiste TOZD in izobraževalne organizacije, ki zaposlujejo oz. izobražujejo kadre s področij gozdarstva, agroživilstva, usnjarstva in usnjarsko predelovalne industrije, tekstilne, kemijske, farmacevtske in gumarske industrije ter s področja pomorskega transporta in pomorskega gospodarstva. V ustanavljanju so še nekatere (PIS za blagovni promet, PIS za izobraževanje delavcev gostinskih in turističnih poklicev), na drugih področjih pa se delovne organizacije že povezujejo med seboj in s posameznimi izobraževalnimi organizacijami (lesna in grafična industrija, gradbeništvo, poštni in železniški promet) in to povezovanje je, ocenjujejo, dobra osnova za preraščanje teh povezav v PIS.

Na drugih področjih doslej še ni bilo težnj po ustanavljanju posebnih izobraževalnih skupnosti. Izobraževalni interesi na teh področjih se uresničujejo preko izobraževalne skupnosti Slovenije, kjer pa ni mogoče zagotoviti učinkovitega uveljavljanja neposrednih odnosov in pretoka vplivov med šolami in uporabniki njihovih storitev.

Doslej so se v PIS povezale predvsem TOZD s tistih področij, ki potrebujejo pretežno kadre ene ali nekaj sorodnih programskih usmeritev ter ustrezne izobraževalne organizacije, v nadaljnjem procesu ustanavljanja pa bo mogoče oblikovati še nekaj takih skupnosti.

Več je težav pri povezovanju tistih področij združenega dela, ki potrebujejo kadre več programskih usmeritev in smeri in tistih izobraževalnih organizacij, kjer se usposablja kadri, ki lahko najdejo zaposlitev na različnih področjih združenega dela. Na teh področjih zaenkrat še ni pobud za ustanavljanje PIS; vendar bi morale biti nosilke povezovanja tiste TOZD, ki zaposlujejo pretežen ali večji del določenih kadrov. Seveda pa je potrebno pri financiranju teh skupnosti zagotoviti sodelovanje drugih TOZD, ki tudi zaposlujejo te kadre (tako npr. strojna industrija, elektroindustrija, pa tudi PIS za blagovni promet).

Izven tako oblikovanih skupnosti pa ostajajo določeni profili, ki se zaposlujejo na vseh področjih združenega dela, a niso nikjer prevladujoči. To so predvsem upravni delavci, pravniki, sociologi in politologi. Posamezne izobraževalne skupnosti bi se morale dogovoriti, ali bo skrb za te kadre njihova skupna naloga ali pa je potrebno za te kadre posebej oblikovati posebne izobraževalne skupnosti.

Posebna izobraževalna skupnost bo financirala sprejeti program, ki bo moral biti usklajen s programi drugih PIS in s celotnim programom usmerjenega izobraževanja iz sredstev za izobraževanje, zbranih po dogovorjeni prispevni stopnji. Podpis samoupravnega sporazuma o ustanovitvi PIS torej ne pomeni novih finančnih obveznosti za TOZD. Če člani neke skupnosti zaradi nizke stopnje akumulativnosti ne bodo mogli kriti stroškov izobraževanja delavcev, bo PIS dobila dopolnilna sredstva od drugih panog, ki tudi združujejo sredstva za izobraževanje – to prelivanje zagotavlja načelo vzajemnosti, ki ga bo združeno delo uresničevalo v izobraževalni skupnosti Slovenije.

O tem, kako poteka ustanavljanje PIS in uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov na tem področju, so pred kratkim razpravljali tudi člani komisije predsedstva CK ZKS za idejnopolitična vprašanja vzgoje, izobraževanja, kulture in znanosti. Ugotovili so, da je odprto vprašanje kadrov, ki se zaposlujejo v družbenih dejavnostih.

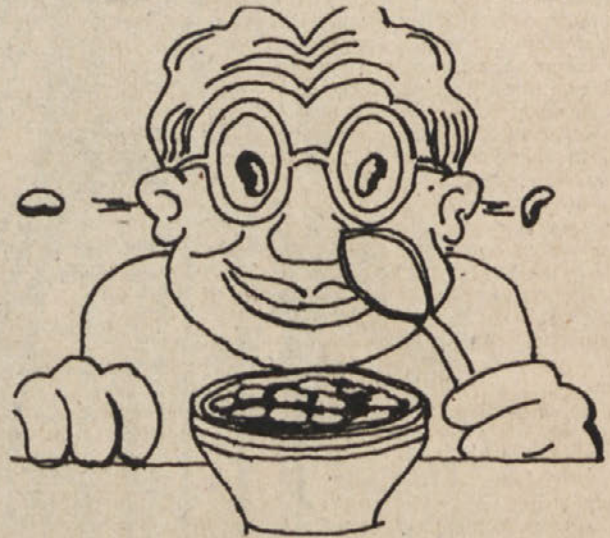
Družbene dejavnosti namreč ne morejo zagotavljati sredstev za izobraževanje kadrov, ker cene storitev in uslug ne vključujejo stroškov kadrovske reprodukcije. Tako bi tudi izobraževanje kadrov za družbene dejavnosti bila skupna naloga vseh PIS, vendar so člani komisije menili, da bi bilo treba preučiti možnosti za oblikovanje PIS tudi na tem področju, da bi tako izenačili delavce v družbenih dejavnostih in v gospodarstvu glede skrbi za kadre.

Spregovorili so tudi o gimnazijah in menili, da bi bilo treba tudi gimnazije vključiti v PIS (zakon predvideva vključitev v PIS za tisto področje združenega dela, ki ima na področju gimnazije visok delež proizvodnih dejavnosti).

Na seji so opozorili tudi, da bo treba zagotoviti celovito načrtovanje kadrovskih potreb in načrtovanje razvoja vzgojnoizobraževalnih dejavnosti v posameznih PIS, ob tem pa se zavedati, da bo treba nekatere kadrovske in izobraževalne potrebe uresničevati v izobraževalni skupnosti Slovenije po načelih vzajemnosti in solidarnosti. Dotaknili so se tudi povezave vzporednih dejavnosti izobraževanja z združenim delom (knjižnice, dijaški in študentski domovi). Tudi te povezave naj bi zagotavljale PIS, kjer pa to ne bo mogoče, se bodo morale skupnosti sporazumeti o njihovi dejavnosti, razširitvi in zagotovitvi dohodka.

Oblikovanje posebnih izobraževalnih skupnosti bi morali pospešiti, kajti z njihovo pomočjo bi morali že v času reforme izobraževanja doseči osnovni cilj: hitrejšo in ustrežnejšo izobraževanje, tako izobraževanje, ki bo zadovoljilo potrebe združenega dela in obenem omogočilo dvig splošne izobrazbene ravni.

SONJA PLOJ

Plodno in delovno

28. februarja je bila v prostorih Kreditne banke Maribor 8. seja sveta višje pravne šole. Dekan šole tovariš Miro Mastnak nas je seznanil s potekom akcije prehoda višje pravne šole na visoko. Na sestanku predsednikov medobčinskih svetov SZDL, ki je bil v Mariboru, so se dogovorili, da bo koncept prehoda šel v širšo družbeno razpravo po vsej Sloveniji še marca. Tovariš Mitja Ribičič, predsednik RK SZDL, je ugotovil, da je akcija potrebna vse družbene podpore, saj gre za delitev dela med pravno fakulteto in višjo pravno šolo v Mariboru. Ravno tako se pogovarjajo s pravno fakulteto v Ljubljani glede skupnega sestanka delegacij obeh šol o vprašanju visoke pravne šole v Mariboru.

Ob teh spodbudnih novicah lahko samo pozdravimo prizadevanje članov sveta višje pravne šole, saj bo tako široko zastavljena akcija prinesla dobre rezultate.

Na seji so delegati prinesli poročilo o uspešnosti delovanja učiteljev VPŠ v študijskem letu 1976/77. Čeprav je bil to prvi poskus dati oceno dela profesorjev na univerzi v Mariboru, so bile le-te kritično in dobro pripravljene. Delegati so ugotovili, da so profesorji neenakopravno obremenjeni, kar se naj v bodoče popravi. Študentje, ki so že aktivno sodelovali pri izdelavi same ocene, so se na tej seji zavzeli za pripravo izpiskov iz posameznih predmetov, ki bi jim pomagali pri študiju in za popestritev predavanj s praktičnimi primeri iz naše družbe.

Prav tako so na seji sprejeli zaključni račun VPŠ za leto 1976 in poročilo o preskusu znanja za vpis na VPŠ in predlog programa preskusnih izpitov za študijsko leto 1977/78.

Ob koncu lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da se vsi delegati sveta tvorno in delavno vključujejo v delo in po svojih močeh pomagajo k razvoju in krepitvi višje pravne šole.

Boris Haki

Marksistični center pri univerzi v Mariboru v preteklem in prihodnjem letu

(Izvečki iz poročila in plana dela MC)

Med letom so bila kolikor toliko urejena nekatera organizacijsko-kadrovska in materialno-finančna vprašanja, kar je pozitivno vplivalo na dejavnost centra. Tako je bila dejavnost centra usklajena z zakonom o visokem šolstvu in samoupravnim konstituiranjem univerze. Center je dobil stalnega strokovnega sodelavca (Franc Požgan), izvršene so nekatere kadrovske spremembe v sekretariatu (novi predstojnik Zvonko Cajnko).

Pri urejanju in reševanju temeljnih pogojev za delovanje centra se je pokazalo ustrezno razumevanje tako vodstva univerze kot komiteja univerzitetne konference ZK. Okrepljeno je bilo tudi sodelovanje z marksističnim centrom pri CK ZK Slovenije. Kadrovska krepitev centra je bila dosežena tudi s pritegnitvijo novih sodelavcev v posamezne sekcije.

Značilnost delovne organizacije centra v l. 1976 je bila v tem, da je bila le-ta usmerjena skoraj izključno v realizacijo potreb šol, vključenih v univerzo, le majhen del njene dejavnosti pa je bil širšega pomena (mentorska vloga centra nad srednješolskimi marksističnimi krožki, splošnoizobraževalne akcije centra, nekatera posvetovanja). Takšen vsebinski koncept in delovna orientacija centra je bila sprejeta zavestno in je ustrezala tako potrebam visokošolskega procesa kot kadrovskim in finančnim zmogljivostim. Koncept je bil ohranjen tudi po konsultaciji na marksističnem centru pri CK ZK Slovenije, ki je sicer priporočil zastavljanje širkega koncepta. Dogovorjeno je bilo, da bo center razširil svojo dejavnost v skladu s kadrovske in drugimi možnostmi. Ob pregledu stanja in dejavnosti lahko ugotovimo, da je center potencialno že sposoben in pripravljen prevzeti tudi naloge širšega pomena, seveda ob ohranitvi temeljne orientacije zadovoljevanja potreb visokega šolstva v Mariboru.

Osnovna dejavnost centra, ki je izhajala iz njegove programske zasnove in delovnega načrta za l. 1976, je bila usmerjena v glavnem na naslednja vsebinska področja: pedagoško-študijsko, marksistično-izobraževalno delo in področja marksistične literature. Vključevanja v znanstveno-raziskovalno dejavnost center v letu 1976 ni organiziral in sistematično razvijal, temveč se je omejil v glavnem na pripravo za takšno vključevanje centra v prihodnje. Notranja organizacija centra je bila usklajena z zastavljenimi nalogami, ki so se izvajale v glavnem prek sekcije za pedagoško dejavnost, sekcije za marksistično izobraževanje in sekcije za marksistično literaturo in publicistiko. Sekcija za raziskovalno dejavnost pa je v pripravi in ustanavljanju.

Ena od najpomembnejših nalog centra se je tudi v letu 1976 nanašala na zagotavljanje vpliva pri razvijanju in poglobljanju marksizma v vzgojno izobraževalnem procesu šol, vključenih v univerzo. V tem pogledu je bil dosežen določen napredek, vendar le ob spoznanju, da je to stalna naloga centra in šol, ki se ne da izvršiti naenkrat. Ob tem gre za vprašanja integralnosti marksizma, obsega in fonda marksizma, vsebine posameznih predmetov, vprašanja metodike marksizma (oblik, načina posredovanja, študijskih pripomočkov idr.), postopnosti oz. vertikalne povezanosti, literature (učbeniki in druga literatura), povezanosti marksizma s stroko (aplikacija marksizma) in družbeno prakso (kadrovske vprašanje), nosilci temeljnih predmetov marksizma, marksistična idejnost vseh učiteljev idr., vprašanje vgrajevanja marksizma v celotno dejavnost šol (samoupravna organiziranost, samoupravna praksa študentov idr.) ter za vrsto drugih vprašanj. To pa seveda ne pomeni, da marksizem ni prisoten v dejavnosti posameznih šol, kar je že od vsega začetka, gre pa vendar za njegovo nadaljnje razvijanje in integriranje v celovito dejavnost šol, ustrezno oblikovanje profila strokovnjakov in nadaljnje razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov v konkretnih družbenih sredinah.

Več problemov in težav je nastopalo pri šolah družboslovne smeri (VTS, VAS), ki so bile pri razširitvi marksizma še bolj kot druge postavljene pred vprašanje „na čigav račun“, kaj izločiti iz učnega načrta, kaj črtati od stroke in podobno, zato da bi marksizem (temeljne sestavine) dobil večji prostor oz. večji obseg. Verjetno gre pri vseh šolah, pri enih bolj, drugih manj, za potrebo temeljitejše reforme oblikovanja strokovnega profila, ki ga daje šola, kar pa ni mogoče opraviti s „krpanjem“ oz. samo delnim dodajanjem marksizma v nekatere predmete.

Za ilustracijo stanja in problematike navajamo nekaj pokazovalcev v zvezi s temeljnimi predmeti marksizma, njegove aplikacije na osnovno stroko šole, obseg, fond in razporeditev, literaturo in s predavatelji.

Šola	Naziv predmeta	Semester	fond ur	
Visoka ekonomsko-komercialna šola	a) TEMELJNI PREDMETI Osnove marksizma Polit. ekonomija	1	60	
		2, 3, 6	180	
	b) APLIKACIJA Sociologija OZD Teorija sistemov Ekonomika in ekon. politika SFRJ	5, 7	60	
		5	60	
		4	120	
	Visoka tehniška šola	a) TEMELJNI PREDMETI Osnove marksizma in samoupravni socializem Ekonomika teorija socializma	1	60
			5	30
		b) APLIKACIJA Organizacija in ekonomika proizvodnje Industrijska psihologija	5	30 (45)
			5	45
Visoka šola za organizacijo dela		a) TEMELJNI PREDMETI Osnove marksizma Polit. ekonomija I., II. Socialistična znanstvena misel	1	30
			1, 2, 5, 6, 7, 8	120
		b) APLIKACIJA Sociologija OZD Pravna ureditev ZD Ekonomika OZD Organiziranje ZD Teoretične osnove ZD	1	60
			1, 2	75
	1		75	
	1, 2		75	
	5, 6		60	
	Višja agronomska šola	a) TEMELJNI PREDMETI Osnove marksizma	1	30
b) APLIKACIJA MARKSIZMA Sociologija vasi		2	15	
Višja pravna šola	a) TEMELJNI PREDMETI Uvod v marksistično filozofijo Polit. ekonomija Marksistična sociologija	1, 2	60	
		3, 4	75	
		1, 2	60	
	b) APLIKACIJA MARKSIZMA Upravno pravo SFRJ Ekonomika in ekonom. politika	1, 2, 3, 4	120	
		1, 2	60	
Pedagoška akademija	a) TEMELJNI PREDMETI Filozofija z etiko Sociologija z DUSFRJ Teorija in praksa samoupravljanja Osnove marksist. politične ekonomije	1	60	
		3, 4	60	
		2, 3, 4	105	
		1, 2	105	
	b) APLIKACIJA MARKSIZMA Pedagoška metodologija Pedagoška sociologija Teoretične osnove DMV Pedagogika z zgodovino pedagogike Obča in mladinska psihologija Metodika DMV	1	30	
		3, 4	68	
		1, 2	105	
		1, 2	60	
		1, 2	75	
3, 4	120			

Temeljni predmeti marksizma imajo na vseh šolah (z izjemo VAŠ) redne učitelje, vendar morajo nekateri med njimi zaradi pomanjkanja teh učiteljev prevzemati pedagoške obveznosti tudi na drugih šolah. Razveseljivo je, da je v l. 1976 uspelo pridobiti šolam univerze v Mariboru tri nove redne predavatelje marksizma (Franc Friškovec, Truda Žohar-Durjava na VPS, Marjan Pungartnik na VEKŠ) in dva pogodbeno učitelja (Slavko Soršak na PA in Drago Simončič na VTŠ), čeprav s tem še zdaleč ni rešena kadrovska stiska na skoraj vseh šolah, zlasti na VTŠ, VEKŠ in VAŠ.

Center se je ukvarjal tudi z vprašanjem učbenikov in druge literature za marksistično izobraževanje in dal določene sugestije glede uporabe literature in virov za posamezne temeljne predmete marksizma. Glavna naloga — zagotoviti ustrezne učbenike, bodisi enotne za vse šole, bodisi posebne za posamezne šole — je še pred nami.

Na področju splošnega MARKSISTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA je center razvijal svojo aktivnost predvsem v smeri marksističnega in idejnopolitičnega izobraževanja in izpopolnjevanja visokošolskih učiteljev, dopolnilnega marksističnega izobraževanja študentov in marksističnega izobraževanja drugih.

Za visokošolske učitelje je center v okviru njihovega stalnega (obveznega) idejnopolitičnega izpopolnjevanja organiziral vsakoletni izobraževalni seminar z naslednjimi temami: Usmerjeno izobraževanje (dr. Avguštin Lah), Zunanja politika Jugoslavije (Mitja Ribičič) in Pokonciška cerkev (Franc Šetinc). Odzivnost ob tej izobraževalni obliki je bila dobra tako zaradi interesantnosti in aktualnosti obravnavanih tem, samih predavateljev, kakor tudi zaradi obveznosti tega izpopolnjevanja. Poleg teh tem je center med letom priredil še nekaj drugih predavanj, kot npr. Sporazum z Italijo, Zeleni plan ali problemi kmetijstva v Sloveniji (Milan Zidar), nekaj planiranih predavanj pa ni bilo realiziranih zaradi zadržanosti ali neodzivnosti predavateljev (S. Kraigher, M. Pečuljič idr.). Center je organiziral za visokošolske učitelje tudi skupno obravnavo osnutka zakona o združenem delu (z udeležbo lastnih predavateljev oz. referentov).

Druga smer marksističnega izobraževanja (izven rednega študija) se je nanašala na študente in srednješolsko mladino. Oblike dopolnilnega marksističnega izobraževanja mladih naj bi prvenstveno razvijali tam, kjer sami študijski programi dajejo minimum marksizma, in tam, kjer se najmočnejše čutijo pomanjkljivosti predhodnih izobraževalnih stopenj.

Doslej so bile marksistične tribune organizirane in pričele z delom na PA, VPS in VSOD, medtem ko so na drugih šolah v pripravi in bodo pričele z delom v začetku letnega semestra.

Center je aktivno vplival in sodeloval tudi pri delu marksističnih krožkov na srednjih šolah. To sodelovanje je vidno tako v neposredni pomoči pri njihovem delu (gostujejo v prostorih centra), kakor pri njihovi izobraževalni dejavnosti. Člani sekretariata centra so tudi letos, tako kot vsako leto, nastopali kot predavatelji na tridnevnem seminarju.

V okvir širšega marksističnega izobraževanja je šteti še prirejanje posvetovanj, razgovorov, „okroglih miz“ in podobnih oblik, ki na svojevrsten način širijo in poglobljajo marksistično vedenje in idejnost. Temu je služilo posvetovanje „okrogla miza“ o knjigi Hierarhija, kjer je sodeloval relativno ožji krog družbenoslovnih strokovnjakov, in posvetovanje Družbenomoralna vzgoja v osnovnih šolah, ki ga je center organiziral skupaj s katedro za DMV na PA in zavodom za šolstvo SR Slovenije z opredeljenimi temami: 1. Vloga DMV v reformi osnovne šole, 2. Izhodišča etike samoupravljanja, 3. Samoupravljanje kot pedagoško načelo, 4. Metodično-didaktični vidiki DMV in 5. O liku učitelja revolucionarja.

Sodelavci centra so aktivno sodelovali tudi na drugih področjih marksističnega izobraževanja (organizacije ZK, vzgojno izobraževalne organizacije, politične šole, izobraževanje vojaških starejših idr.) kot predavatelji, prav tako pa tudi v pripravi in organiziranju republiških in zveznih posvetovanj (posvetovanje o marksizmu in naravoslovnih znanostih v Portorožu, o sodobnem marksizmu v Cavtatu, o marksističnem izobraževanju v ZK v Beogradu, o družbeni in moralni vzgoji v Beogradu idr.).

Ena najpomembnejših nalog in prizadevanj centra na PODROČJU MARKSISTIČNE LITERATURE IN PUBLICISTIKE je bila namenjena skrbi za zagotovitev ustreznega fonda marksistične literature za študijske in splošnoizobraževalne namene in funkcionalni uporabi le-te. V ta namen je center napravil pregled stanja marksistične literature v posameznih knjižnicah, s pomočjo katerega je bilo ugotovljeno, da imajo nekatere knjižnice (npr. na PA) že dokaj bogato zbirko te literature kot rezultat ustrezne dolgoročneje nabavne politike, da pa večina šolskih knjižnic še nima ustreznega marksističnega knjižnega fonda te literature ter da tudi nimajo izdelane ustrezne nabavne politike. Da bi tako stanje odpravili in dosegli enotno politiko nabavljanja marksistične literature za študijske potrebe, je center organiziral posvet s predstavniki vseh knjižnic (tudi univerzitetne knjižnice), na katerem so bila obravnavana vprašanja marksistične literature in njene nabavne politike (knjižni fond, sredstva, učbeniki marksizma in študijski viri, režim izposojanja, klasifikacija, nabavna politika idr.).

Med centrom in univerzitetno knjižnico ter med univerzitetno in šolskimi knjižnicami je bilo dogovorjeno vse o nabavi marksistične literature in postavljeni kriteriji, kaj rabi univerzitetna knjižnica in kaj bo nabavljal center za svoje potrebe posebej. Priročna knjižnica centra naj bi zbiral predvsem tisti revialni tisk, ki je za tekoče delo centra najnujnejši, in nekaj temeljnih del marksizma. V priročni knjižnici centra smo oblikovali še zbirko učbenikov marksizma vseh univerzitetnih središč v Jugoslaviji.

V izvajanju razstav marksistične literature smo pričeli prakticirati tudi z izdajanjem uporabne bibliografije marksizma s posameznih področij, kar naj bi prav tako rabilo pri študiju, za informiranje in tudi za popularizacijo marksizma. Pri sodelovanju z univerzitetno knjižnico težimo k temu, da bi se le-ta posvetila dolgoročnejši raziskavi tretiranja (klasifikacije, bibliografije idr.) marksistične literature. Sekcija za marksistično literaturo in publicistiko je v preteklem letu tudi tekoče informirala in opozarjala knjižnice na novo izdane knjige — ustrezne in potrebne za študij. (Npr. Antologija — Marksizem — misao savremene epohe idr.). Pri tem ugotovljamo, da imajo nekatere šole zelo omejena sredstva za nabavo literature te vrste ter da je dosedanja porazdelitev sredstev za literaturo bila zelo neugodna za marksistično literaturo.

Pri vprašanju marksistične literature se pojavlja še vrsta drugih pomembnih vprašanj. Eno takšnih zelo pomembnih pedagoških vprašanj je, kako šola zagotavlja in razvija odnos študenta do marksistične knjige in prek njih do marksizma sploh, način seznanjanja študentov z marksizmom (dilema: teksti klasikov ali „predelani“ marksizem; uporaba tekstov sodobnih marksistov, zlasti pa študij temeljnih del vodilnih jugoslovanskih marksistov Tita, Kardelja, Kidriča, Zihlerla, Bakariča idr.). Vpliv šole na to vprašanje pa je konkretno v odnosu učiteljev do tega vprašanja, mesto marksistične knjige v študijskih načrtih, so sredstva za nabavo marksistične literature in nabavna politika, odnos delavcev v knjižnicah do marksistične knjige in sposobnost le-teh za informiranje študentov o virih itd. Pri urejanju teh vprašanj so bili v preteklem letu sicer storjeni nekateri ukrepi za izboljšanje stanja, vendar so to naloge, ki jim bo treba tudi v bodoče in permanentno posvečati ustrezno pozornost tako v centru kot v šolah samih.

Za realizacijo delovnega načrta je center dobil od RIS 390.000 din, kar je sicer zadostovalo za izvršitev večine zastavljenih nalog, vendar s pripombo, da RIS vse do jeseni 1976 načelno, pa tudi konkretno ni odobril finančnega načrta centra in sredstev, kar seveda ni stimulatивно vplivalo na dejavnost centra v l. 1976.

Delovni načrt za l. 1977

Na vzgojno izobraževalnem področju bo MC sodeloval pri oblikovanju in razvijanju marksistične zasnovanosti vzgojno izobraževalnega procesa, pri oblikovanju, dograjevanju in razvijanju študijskih programov marksističnega izobraževanja ter njihovem ocenjevanju in izvajanju. V tem pogledu bo MC tudi v l. 1977 analiziral in ocenil delež in vlogo marksizma in samoupravljanja v študijskih programih in izdelal predlog — skupaj z ustreznimi organi posameznih šol — programa študija marksizma za novo študijsko leto.

V zvezi s pripravo predloga študija marksizma in samoupravljanja za leto 1977/78 bo pripravljena tudi obravnavna metodično didaktičnega pristopa posredovanja marksizma na posameznih šolah z vidika posameznih sestavin marksizma (filozofski, sociološki, politično ekonomski, samoupravni vidik). V tem okviru bo MC proučil tudi seminarske oblike študija marksizma in samoupravljanja in možnosti uvajanja tudi drugih sodobnih oblik in metod posredovanja oz. študija marksizma. Proučil bo tovrstne pristope in oblike posredovanja temeljnih predmetov marksizma na posameznih šolah.

V to nalogo se vključuje tudi naloga proučitve učnih pripomočkov za študij marksizma in izdelava navodil za njihovo uporabo.

V letu 1977 bo MC izdelal tudi oceno znanja in razumevanja marksizma pri dijakih in drugih, ki se vpisujejo na visokošolski študij z namenom, da ugotovimo stopnjo njihovega predznanja in da uskladimo le-to s študijskimi vsebinami oz. študijskimi programi.

O aktualnih vprašanih študija marksizma bo MC organiziral strokovne pogovore z nosilci predmetov marksističnega izobraževanja kakor tudi z nosilci drugih strokovnih predmetov.

Do pričetka novega študijskega leta, tj. do oktobra, bo MC priredil take pogovore za nosilce predmetov marksistične filozofije, politične ekonomije, sociologije in samoupravljanja, pogovore za druge predmete pa po dogovoru s posameznimi šolami. Na področju splošnega marksističnega izobraževanja bo MC sodeloval pri programiranju izobraževalnih vsebin (izven rednih študijskih programov) za marksistično in idejnopolitično izpopolnjevanje visokošolskih in drugih učiteljev, pri programiranju in izvajanju dopolnilnega marksističnega izobraževanja študentov in dijakov (marksistične sekcije in krožki na posameznih šolah), za mentorje in predavatelje marksizma, za vodstva osnovnih organizacij ZK in drugih.

MC bo za potrebe posameznih kategorij uporabnikov (pedagoški delavci, študenti idr.) organiziral in izvajal izobraževalne programe in posamezna predavanja ter druge oblike marksističnega izobraževanja (javne tribune, pogovore, „okrogle mize“ idr.).

Za potrebe posameznih šol (posebni programi) pa programira še naslednje teme: Sodobna fizika in dialektika, Tehnološka revolucija in samoupravljanje, Samoupravljanje kot pedagoško načelo, Ekonomika izobraževanja.

Za študente in drugo mladino planira MC nekaj posebnih tem in sicer: Informbiro, Mladi in družbena kritika, Preobrazba religioznosti, Možnosti revolucioniranja razvitega sveta, Socialistične samoupravne vrednote, kakor tudi sodelovanje pri vsakoletnem seminarju za vodenje marksističnih krožkov.

Za potrebe široke javnosti bo MC sodeloval tudi v programiranju in izvajanju splošnoizobraževalnih tem (mariborska tribuna), med katere uvrščamo naslednje: Španija včeraj, danes jutri, Nacionalne manjšine v Evropi, OZN in nov ekonomski red, Samoupravljanje v svetu, Problemi nadaljnjega razvoja samoupravljanja z vidika zakona o združenem delu, Sodelovanje z deželami v razvoju.

S področja INFORMIRANJA, LITERATURE IN PUBLICIRANJA bo MC organiziral pogovore o novo izdanih marksističnih knjigah, v sodelovanju z univerzitetno in šolskimi knjižnicami bo organiziral vsakoletno skupno razstavo novejših marksistične literature, v okviru proslave 40-letnice KP Slovenije in jubileja Tita bo MC organiziral jubilejno razstavo. V sodelovanju z univerzitetno knjižnico bo MC pripravil za potrebe študija marksizma in samoupravljanja priročno bibliografijo.

Marksistični center bo ustanovil stalno zbirko učbenikov marksizma in samoupravljanja vseh univerzitetnih središč Jugoslavije. Z univerzitetno in šolskimi knjižnicami bo MC nadaljeval sodelovanje v oblikovanju ustreznih fondov marksistične literature.

Marksistični center bo zaradi potreb medsebojnega komuniciranja, ustreznega idejnega vplivanja ter izvajanja svojih nalog pričel z izdajanjem svojega glasila kot stalnega (dvomesečnega) časopisa.

Na področju MARKSISTIČNE ANALIZE IN KRITIKE TER RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI bo MC organiziral posvetovanja o naslednjih temah: Dejavniki družbenomoralne vzgoje (skupaj s katedro za DMV na PA in zavodom za šolstvo kot tradicionalno vsakoletno posvetovanje).

Metodično didaktična vprašanja študija marksizma (skupaj z marksističnim centrom pri CK ZK Slovenije),

Vloga Tita v revoluciji, izgradnji socializma in v boju za mir v svetu.

Posvetovanje v okviru proslave jubileja Tita.

100 let Engelsovega Anti-Dühringa.

Vloga in mesto poljudne znanosti kot aktualna tema popularizacije in uporabe znanstvenih dosežkov in pritegovanje mladih v znanstveno raziskovalno delo.

MC se bo z ustanovitvijo sekcije za raziskovalno delo pričel vključevati v vplivanje, usmerjanje in aktivno sodelovanje v raziskovalni dejavnosti, ki je tudi na tem območju premalo razvita, preveč

individualizirana in vse premalo družbeno aktualna. Planiramo ustrezne priprave (dokumentacija, literatura, priprava raziskovalnih skupin, interdisciplinarnost idr.), dokončanje nekaterih obstoječih raziskav (Slovenske gorice) iniciranje nekaterih lastnih raziskav (o Borisu Kidriču, Samoupravnih interesnih skupnosti v sistemu komunalne samouprave, Samoupravnega normiranja, Oblike in učinki mednarodne pomoči deželam v razvoju), in sodelovanje v drugih raziskavah (Informiranje v delegatskem sistemu; Vloga družbenopolitičnih organizacij idr.).

MC bo v tem letu izvajal aktivni vpliv na sklad B. Kidriča pri univerzi za študente s tem, da se bo vključil v predlagane razpisnih tem in v aktivno vključevanje študentov zlasti v raziskovalne naloge s področja družboslovja.

Naloge marksističnega centra na ORGANIZACIJSKEM, KADROVSKEM IN DRUGIH PODROČJIH:

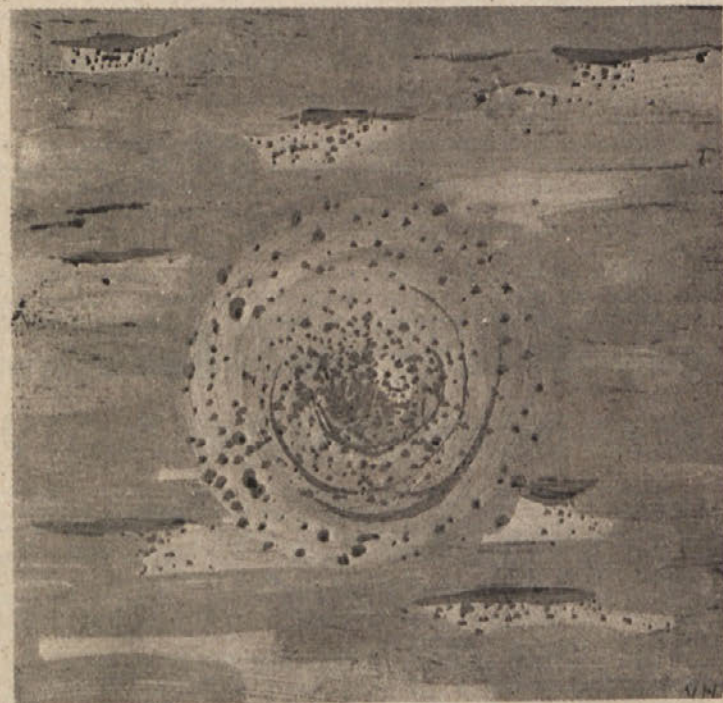
MC bo svoje naloge uspešno izvajal predvsem v sodelovanju z različnimi delovnimi, samoupravnimi in družbenopolitičnimi organizacijami in njihovimi organi. Tej nalogi bo posvetil vso pozornost. Med te naloge sodi še posebej sodelovanje z marksističnim centrom pri CK ZKS (sodelovanje posameznih sekcij), marksističnim centrom pri univerzi v Ljubljani, kakor tudi z drugimi centri. Ena od nalog bo vsekakor tudi pomoč MC v ustanavljanju in razvijanju drugih marksističnih jeder in središč bodisi v okviru visokega in drugega šolstva, bodisi v drugih delovnih organizacijah.

Za uspešno izvajanje zastavljenih nalog se bo MC moral tudi ustrezno notranje organizacijsko in kadrovsko okrepiti, formirati pa se morajo tudi jedra sekcij.

DOPOLNILNO K DELOVNEMU NAČRTU ZA LETO 1977:

— MC bo soudeležen pri izvedbi načrta o DMV skupno s katedro za DMV na PA.

— Projekt bo vključen v operativni program sekcije za raziskovalno dejavnost.

Na svetu marksističnega centra, ki je bil 1. II. 1977, so člani že poročali o delu za leto 1976 ter planih dela centra ter posameznih sekcij za leto 1977. Oboje je svet potrdil in sprejel. Nadalje je sprejel še sklepe:

1. sklep: MC naj program dejavnosti načrtuje za študijsko in koledarsko leto.

2. sklep: Dopolnilo k delovnemu načrtu za leto 1977.

— MC bo soudeležen pri izvedbi projekta o DMV skupno s katedro za DMV na PA.

— Projekt bo vključen v operativni program sekcije za raziskovalno dejavnost.

3. sklep: Svet MC je sprejel finančni načrt MC za leto 1977.

4. sklep: Svet je sprejel predlog za ustanovitev časopisa MC in zadolžuje sekretariat, da pripravi vse potrebno za izdajo prvih števil.

5. sklep: Svet MC je sprejel naslednji kadrovski predlog:

— Tov. Franci Pivec (dosednji vodja sekcije za marksistično izobraževanje) je imenovan za vodjo sekcije za raziskovalno dejavnost.

— Za vodjo sekcije za marksistično raziskovanje je imenovan tov. Ivan Serbec.

— Tov. Marjan Pungartnik je sprejet za člana sekretariata.

— amesto dr. Bogdana Kavčiča, ki ni več v delovnem razmerju na VŠOD Kranj, je imenovana za članico sveta MC tov. Danica Purg.

6. sklep: Predlog članstva sekcij se še dopolni:

— formirajo naj se jedra sekcij,

— v sekcijo za literaturo in publicistiko se dodatno imenuje odgovorni urednik Katedre Brane Srčnik.

Računski center VEKŠ?

Na visoki ekonomsko komercialni šoli v Mariboru se med drugimi številni problemi ubadajo tudi s problemom nabave računalnika, katerega je, po mnenju profesorjev in študentov, nujno potrebno vključiti v pedagoški in znanstvenoraziskovalni proces.

Želja po tej vključitvi se je na VEKŠ porodila v letih 1970 in 1971. Od takrat iščejo rešitev, kako vključiti v pedagoški in znanstvenoraziskovalni proces računalnik. Porajale so se možnosti, kot nakup starega sistema (nekoliko večjega), nakup novega ustreznih manjših kapacitet, priključitev na ustrezen računalnik v Mariboru ipd.

Leta 1972 so se na VEKŠ oglasili zastopniki firme HERMES iz Ljubljane, ki so takrat zastopali proizvajalca računalnikov BURROUGHS. SDK Jugoslavije je s to firmo podpisala pogodbo o nabavi 85 računalnikov za potrebe Služb družbenega knjigovodstva v celi Jugoslaviji. Pet računalnikov so namenili visokim šolam in eden od teh bi naj bil instaliran na VEKŠ. VEKŠ je ponudbo SDK Jugoslavije in firme HERMES sprejela si priskrbel kredit sklada Borisa Kidriča, 60 starih milijonov lastnih sredstev pa so priskrbeli delavci šole.

Podpisana je bila pogodba in sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju med SDK Slovenije in VEKŠ. Žal pri SDK Jugoslavije do nabave računalnikov ni prišlo (razen štirih) in ker niso bile dane osnove za nabavo, čeprav so bile pogodbe podpisane, je VEKŠ odstopil od pogodbe. Uspelo jim je dobiti nazaj vsa vložena sredstva in takoj so pričeli iskati nove rešitve. V letu 1975 je bil objavljen razpis za nabavo novega računalnika.

Ob ustanovitvi univerze v Mariboru pa se je postopoma pričelo razmišljati o računalniškem centru v sklopu univerze. Izdelan je predlog sporazuma, v katerem je določen način ustanavljanja in organiziranja računalniškega centra ter njegov status. Po tem predlogu lahko ustanovi računalniški center univerza ali katerega od VDO.

O skupni rešitvi za nabavo računalnika pri Univerzi sta se v glavnem dogovarjala VEKŠ in VTŠ Maribor, pri tem pa so potrebno usklajevala tudi z visoko šolo za organizacijo dela v Kranju, ki tudi spada v univerzo v Mariboru.

Na razpis se je javilo več firm. 12-članska komisija je na osnovi podrobnih analiz izbrala računalnik UNIVAC 90/30. Po dogovoru z VTŠ se je za potrebe univerze oblikoval centralni računalniški sistem, sestavljen iz dveh komponent:

- računalnika UNIVAC 90/30 na VEKŠ in
- računalnika na VTŠ.

Oba računalnika bi se pri operiranju med seboj povezala tako, da bi bil eden primeren za poslovne obdelave, ki jih razvijata VEKŠ in VPS, drugi pa za znanstveno tehnične obdelave, ki jih izvaja VTŠ. Ostale šole bi se na te sisteme vključevale s terminali. Poleg tega pa sta računalnika zasnovana tudi tako, da bo omogočeno interaktivno delo s študenti, tj., da bi lahko študent direktno „kontaktiral“ z računalnikom. V ta namen je konfiguracijem priključil terminalov, display - to je z ekranom in kasetnimi enotami ter ustreznim manjšim printerjem. Tako bi se lahko študent posluževal samo terminala, terminala v povezavi z obdelavo na računalniku, pripravljal

podatke in programe na kasete, na omenjenem printerju pa takoj dobil izpisane podatke.

Pogodbe o nabavi računalnika so bile podpisane v letu 1976 in takoj se je pričel postopek za pridobitev uvoznega dovoljenja, kar pa je otežila restrikcija uvoza.

Vzporedno s temi akcijami potekajo akcije, da bi se uvajanje računalnika pri univerzi v Mariboru, pa tudi pri univerzi v Ljubljani ustrezno samoupravno organiziralo. Izobraževalna skupnost Slovenije in raziskovalna skupnost Slovenije sta imenovali komisijo za razrešitev problemov računalništva na VDO VTŠ, ki zelo aktivno dela že dve leti. Izdelani so predlogi samoupravnih sporazumov o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v okviru računskih centrov univerze v Mariboru in univerze v Ljubljani, prav tako tudi samoupravni sporazumi, s katerimi bi se postavile osnove za nadaljnje sodelovanje z republičkim računskim centrom itd.

S pomočjo takšnega samoupravnega dogovarjanja bi lahko postavili pravilne kriterije ne samo za delitev dela in izboljšanje pogojev kupovanja računalnika za pedagoške in znanstvenoraziskovalne procese, temveč tudi ustrezno postavljanje kriterijev za delitev sredstev, ki do sedaj na univerzo v Mariboru niso prihajala v razmerju, kakor je bilo to z ustanovitvijo univerze pričakovano. Naj omenim, da je v Maribor prihajalo za računalniške potrebe samo 160 starih milijonov in da večji del sredstev (2 stari milijardi) ostane v Ljubljani. Računalnik na VTŠ IBM 1130 ter terminal CDC 731 vsekakor ne zadoščata za potrebe univerze v Mariboru, saj komaj uspeta zadovoljiti potrebe same VTŠ.

Konec lanskega leta je prišlo do težav pri uvoznem dovoljenju. Padli so očitki, da univerza v Mariboru ne potrebuje dveh sistemov. Ker so devizne kvote, s katerimi se uravnava uvoz računalnikov, zelo omejene, je prišlo do dogovora med VEKŠ in VTŠ, da bi se najprej realiziral računalnik na VEKŠ, ki bi služil v tem letu in začetku prihodnjega leta potrebam celotne univerze. VTŠ pa bi svoje trenutne želje usmerjala v nabavo procesnega računalnika, ki ga zelo potrebuje za svoj pedagoški sistem. Ker je bilo prošilcev iz Maribora več, je prišlo tudi do dogovora s centrom za avtomatsko obdelavo podatkov pri ekonomskem centru Maribor, da se da prioriteta nabavi računalnika univerzi v Mariboru, to je računalniku na VEKŠ.

Uvožno dovoljenje daje medresorska komisija za odnose s tujino pri RIS Slovenije. Preden izda dovoljenje, pregleda vlogo posebna komisija pri gospodarski zbornici Slovenije, ta pa odloča na podlagi predlogov komisij v okviru gospodarskih zbornic regij.

Vzrok za takšno pot je usklajevanje nabave z organizacijami združenega dela, da bi se kapacitete najbolj optimalno izkoristile, kar bi vsekakor povzročilo optimalno vlaganje v nabavo računalnikov. Trenutno je vloga, ki jo je dala univerza, pri komisijah gospodarske zbornice.

Na VEKŠ vpiše vsako leto vedno več študentov smer poslovna informatika, katere študijska smer je tesno povezana z avtomatsko obdelavo podatkov, zato so potrebe po računalniku vedno večje. Mnenje študentov in profesorjev te smeri je, da predavanja in obvezni programski praktikum ne dosežejo želenega cilja, če študent nima kontakta s samim računalnikom. Zato še vedno upajo (kar počnejo že precej časa), da bo na šoli instaliran „obljubljeni“ računalnik.

Franci Bračko

Kmalu pričetek gradnje

Na 4. seji gradbenega odbora za gradnjo študentskih domov v Mariboru so razpravljali in sprejeli splošne in posebne pogoje razpisa za oddajo celotne novogradnje študentskega doma po sistemu „na ključ“.

Kot smo bili seznanjeni, bodo pričeli z gradnjo študentskega stolpiča izmed štirih, ki bodo tvorili novo študentsko naselje ob Gosposvetski cesti, že konec aprila. Vsa sredstva za pričetek še sicer niso realizirana, vendar, kot so povedali na seji, bodo v kratkem. Enako je tudi s pridobitvijo gradbenega dovoljenja.

Kolikor se bodo odgovorni tovariši dovolj potrudili, potem se bodo v osemnadstropni stolpič s 312 ležišči čez dobro leto dni že vselili prvi študentje. Upamo, da bo zapisano čimprej uresničeno.

BRANE SRČNIK

Katedra si je pridobila novega sodelavca v redakcijski izmenjavi časopisov, in sicer mladinski list „VAL“, ki ga izdaja občinska konferenca ZSM Hrvatske Rijeka.

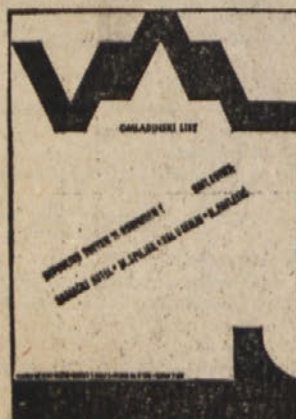
UVAJANJE MEDNARODNE REGISTRSE ŠTEVILKE ZA SERIJSKE PUBLIKACIJE (ISSN)

V mednarodnih okvirih, pod pokroviteljstvom „UNESCO“, se je ustanovil poseben sistem ISDS za zbiranje in razvrščanje podatkov o serijskih (periodičnih) publikacijah. Tudi Katedra sodeluje v tem sistemu, kar ji omogoča trdno predstavljanje v tujini in uporabljanje svetovnega fonda podatkov.

Identifikacija se opravlja s pomočjo standardne številke ISSN, ki mora biti natisnjena na naslovni strani publikacije, ki se nahaja za nacionalno bibliografijo v nacionalnih centrih, v mednarodni kartoteki in v mednarodnih priročnikih.

Označba ISSN je že dovolj, da nadomesti vse podatke v smislu identifikacije publikacije, pridobivanja informacij na mednarodnem in nacionalnem nivoju.

Efektivi primerjavi so bibliografsko informativni, dokumentarni, reklamni in komercialni. Vse delo v Jugoslaviji opravlja Jugoslovanski nacionalni center pri Jugoslovanskem bibliografskem inštitutu. Našo identifikacijsko številko boste lahko našli pod znakom Katedra na naslovni strani Katedre.

REFORMA

UNIVERZE

Kadar govorimo o reformi visokega šolstva, nam vedno bode v oči zakon o visokem šolstvu, do onemoglosti citiramo zakonske določbe (ki jih mnogi celo dobro ne poznajo) in v njih iščemo našo akcijo v smeri reforme. Pri vsem tem „cirkusu“ pa se zelo neradi zavedamo, da je prvi pogoj za uspešno izvajanje zakona — življenje v duhu zakona. Vse prevečkrat razbijamo zakon o visokem šolstvu na drobce, ki se potem izgubijo v tokovih sodobnosti — okrnjena je integriteta celotnega zakona, toda nikoli se žal ne zavemo, da pomeni takšna parcializacija rahitično mesto v preosnovi univerze.

ZAKAJ TAKO

Kadar govorimo o reformi visokega šolstva, nam stalno vпада zakon o visokem šolstvu, do onemoglosti citiramo zakonske določitve (ki jih mnogi celo dobro ne poznajo) in v njih iščemo našo akcijo v smeri reforme. Pri vsem tem „cirkusu“ se pa zelo neradi zavedamo, da je prvi pogoj za uspešno oživiljanje zakona ta, da moramo živeti v duhu zakona.

Tako danes še mnogo pedagoških delavcev želi obdržati stare pozicije (iz časov Franca Jožefa) in svoj primat v učno vzgojnem procesu, kjer želijo biti samo učitelji in ne tudi vzgojitelji. Prav tako pa se večina študentov „sonči“ v svojih pravicah in so v zdajšnjem stanju v glavnem zadovoljni. Oboji se ne zavedajo, da je zakon spisan za vse in ne le za peščico zanesenjakov (pedagoških delavcev in študentov), ki bi naj izpeljali reformo, prav tako pa se ne zavedajo, da je prvi pogoj za jemanje pravic ta, da v redu izpolnjuješ svoje dolžnosti. Seveda so zaradi takšne tihe opozicije tudi uspehi bolj pičli.

Kljub temu se trudimo in hočemo življenje v smislu zakona vnesti v visoko šolstvo skozi zadnja vrata z nekakšnimi samoupravnimi sporazumi vseh vrst, ki še enkrat in, pravijo, bolj nazorno določajo dolžnosti pedagoških delavcev in študentov. Tako izgubljamno mnogo časa in dragocenih sil za to, da še enkrat proklamiramo tisto, kar je že v zakonu dovolj jasno napisano. Ravno tako pa nas izkušnje učijo, da ni dovolj samo pisati.

Tudi pri takšnem delu je prišlo do nekaj „kratkih stikov“, iz katerih pa se vsi skupaj vse premalo naučimo. Predvsem študentje, ki se v visokem šolstvu hitro izmenjujemo, zadržujemo te izkušnje samo zase, tako da se naši nasledniki mnogokrat srečujejo z istimi težavami in delajo iste napake.

Mnenja sem, da bi se to dalo zelo lahko rešiti, če bi na primer študentje na UK ZSMS uvedli „belo knjigo“, v katero bi zdajšnji aktivisti vpisovali svoje izkušnje kakor tudi opažanja, ki bi ostala zapisana za naše naslednike. S tem bi dosegli, da več ne bi počenjali istih napak in bili pri tem zanje „tepeni“. Tako bi lahko v tej knjigi našel izkušnje iz samoupravnega in družbenopolitičnega dela študentov, opise raznih konfliktov, ki so jih študentje imeli s posameznimi profesorji, in ker delajo v glavnem iste napake, bi jih s takšnim prenosom iz roda na rod zmanjševali. Bodoči aktivni bi se s tem učili na napakah svojih predhodnikov, katere sedaj prenašajo naprej pedagoški delavci, ki pa jih precej izkrivijo.

V samoupravnem življenju se vsi posvečamo raznim problemom, ki pa so v glavnem problem pedagoških delavcev v okviru reforme visokega šolstva, na probleme študentov pa hote ali nehote pozabljamo. Tako je bila v bližnji preteklosti glavna tema ocenjevanje pedagoških delavcev po študentih oziroma bojazen, kakšni bodo rezultati tega ocenjevanja.

Bistvenega problema študentov, to je vključevanja samoupravnega, obštudijskega in družbenopolitičnega dela v učno vzgojni proces, pa se ne lotimo. Res je, da je to ena težjih nalog pri reformi visokega šolstva, je pa življenjskega pomena za nadaljnje uspešno delo študentov v teh

sferah, ki so sedaj prepuščene le peščici, ki mnogokrat zaradi takšnega dela podaljšuje in zavlačuje osnovno delo študentov, to je študij. Ni namen s vključitvijo teh sfer v učno vzgojni proces, da bi imeli študentje, ki v njih delajo, kakšne ugodnosti, ampak da bi vsi študentje delali v teh sferah in tako razbremenili zdajšnjo peščico. Prav vsi se zavedamo, da samoupravno, družbenopolitično in obštudijsko delo pomaga graditi študentovo osebnost in ima torej tudi veliko vzgojno vrednost. Tega in pa vzgojne funkcije visokega šolstva se nočemo zavedati, ker vsi zaključki kažejo na to, da moramo potem v to sfero — predvsem obštudijskih dejavnosti — vključiti pedagoške delavce. Vključevanje letih bi bil verjetno tudi prvi korak k vključitvi teh dejavnosti v učno vzgojni proces.

Kolikor bomo želeli imeti res ustvarjalne študente, ki so pri tako zahtevni reformi nujni, bomo morali v začetku rešiti ta problem.

Pri reformi se srečujemo z mnogimi nalogami, ki pa jih na žalost ne znamo razdeliti na bistvene in manj bistvene. Torej še enkrat: preglejmo in izluščimo res sistemske naloge, katerih reševanje bo sicer težje, zato pa uspehi tem večji.

Boris Haki

Izbrali smo dva vzorca, ki naj bi odgovorila na vprašanje Kako daleč smo z reformo višjega in visokega šolstva? Nekje so prav gotovo zametki novega, pa pogledjmo, kako se to občuti na visoki šoli za organizacijo dela Kranj in na visoki ekonomsko komercialni šoli Maribor:

Potreba po novem učno-vzgojnem procesu

Reformo vsakega šolstva moramo praviloma razumeti kot kontinuiran proces prilagajanja izobraževalnih delovnih organizacij potrebam prakse. Tak proces pa od visokih šol zahteva, da popolnoma spremenijo odnos med učiteljem in študentom, ter študentom in učiteljem. Gre za proces izobraževanja, kjer je študent aktivni in ne več le pasivni faktor, tj.: ne samo v vlogi poslušalca, temveč tudi iniciatorja in kreatorja aktivne realizacije celotnega učnega procesa.

Študent se mora zavzemati za racionalizacijo študija, in sicer: ukinitiv staromodnih in vkalupljenih metod in tehnik prodajanja snovi, izločitev preživelih ali nepotrebnih predmetov, podpirati tiste študijske usmeritve, ki jih družba potrebuje ipd. Poleg tega so to tudi dolžnosti študenta, ki mu jih nalaga zakon o visokem šolstvu. Tripartitna sestava svetov visokošolskih delovnih organizacij (uporabniki, študenti, izvajalci) omogoča tudi realizacijo omenjenega zakona na samoupravnih temeljih, tj. v duhu samoupravnega dogovarjanja zainteresiranih strani.

Dosedanji proces v visokem šolstvu je potekal in še vedno bolj ali manj poteka na relaciji profesor—študent—profesor, kjer je študent pasivni in ne aktivni faktor učnega procesa. Še slabše pa je stanje pri odnosih med študenti in raziskovalnimi ustanovami. Raziskave in razvoj znotraj posameznih inštitutov so bile in so še v večini primerov ločene od kreativne baze, tj. študentov. Reforma pa zahteva, da upoštevamo raziskave in razvoj kot sestavna elementa učno vzgojnega procesa. Raziskovalne potrebe se morajo po zahtevi reforme oblikovati skupno med uporabniki le teh in raziskovalnimi delovnimi organizacijami. Le takšno sodelovanje lahko premosti prepad med prakso in teorijo in obratno. Tako bo družba lahko koristno uporabila obe vrsti strokovnjakov: teoretike in praktike.

V tem primeru gre za nove odnose, ki temeljijo na združenem delu in se sistemsko popolnoma ločijo od starih oz. preživelih.

KAKO DALEČ SMO Z REFORMO NA VŠOD KRANJ

Študentje visoke šole za organizacijo dela Kranj že drugič pretresamo programe druge stopnje in to predvsem s ciljem povečati racionalizacijo, izboljšati vsebino in učinkovitost študija. S tem v zvezi smo tudi polno podprli prizadevanja profesorja za predmet marketinga pri njegovem poskusu vpeljevanja sodobnih pristopov v učno vzgojnem procesu. Gre za

pristop, ki postavi študenta v aktivni odnos do študija oz. obravnave učne snovi, tj. delovni odnos in ne odnos „ex katedra“.

Gre za aplikacijo v svetu znanega učno vzgojnega pristopa, ki zahteva poleg predavanj teorije in klasičnih vaj še konkreten študij primerov iz prakse (case studies), vendar v duhu zahtev samoupravnega socializma ter združenega dela. Že v času predavanj marketinške teorije je profesor povezoval teorijo s prakso. Tako so bila predavanja obenem tudi neke vrste vaje. S tem je dosegel tesno komunikacijo med seboj in študenti. Obenem smo študentje skupno z njim pripravljali delovni material za študij primerov iz prakse oz., boljše rečeno, popolno simulacijo primerov iz prakse.

Primeri iz prakse smo sestavili tako, da le-ti vsebujejo vse elemente (podatke in informacije, potek ipd.) nekega dogodka v praksi, vendar brez rešitev. Smoter tega je, da vsak študent ali skupina študentov sama pripravi možne rešitve in odločitve. Z drugimi besedami: študent naj bi se pri študiju, sestavljanju rešitev in odločitve določenega primera iz prakse miselno popolnoma vživel v primer ter se identificiral z delavcem delovne organizacije, katere primer obravnava.

Zato zahteva tak pristop, da dobijo po en izvod materiala vsi študentje oz. v primeru že same simulacije člani delavskega sveta. Medtem se mora skupina, ki jo profesor določi, temeljito pripraviti, da predloži možne rešitve in odločitve delavskemu svetu. V tem primeru igra profesor le vlogo usmerjevalca same razprave oz. poteka simulacije poslovnega dogodka. Tako je lahko predsednik delavskega sveta ali pa samo član. Interesantno je, da smo študentje, ki smo že bili v praksi v procesu same simulacije nekega poslovnega dogodka, naravnost uživali, saj je bil proces seje delavskega sveta enak kot je v resnici. Skupine, ki so temeljito pripravile možne rešitve in predlagale svoje odločitve delavskemu svetu, so uspeli, kljub mnogim pomislekom in kritikam delavskega sveta, ker so znale svoje predloge in stališča tudi obrazložiti in braniti. Tako so dosegle, da jim je delavski svet (vsi študentje) načelno priporočil, da se pred izvrševanjem le-teh določene stvari še temeljitje pripravijo.

Toda delovna skupina, ki materiala ni temeljito pripravila, tudi ni znala svojih predlogov in stališč primerno zagovarjati in je s tem dosegla nezaupanje pri delavskem svetu. Takšna je tudi praksa v vsakdanjem delu delavskih svetov v delovnih organizacijah. Slabo informiranje članov delavskih svetov ima za posledico neučinkovito odločanje.

Pripomniti moram, da se v času same simulacije profesor ne spušča v razpravo s sodbami, ali je razprava dobra ali slaba. Svoje mnenje o izvedeni simulaciji dogodka iz prakse poda šele takrat, ko delavski svet sprejme ali zavrne predloge delovne skupine. To pa zato, da je vživet študentov v dogodek popolna. Vendar profesor pozna najboljšo poslovno odločitev, ki je povezana z določenim primerom v preksi. Le-to posreduje po zaključeni simulaciji in tudi odgovarja na vprašanja.

Prav tako je profesor za marketing zaradi pravega razumevanja smotra marketinške teorije in simulacij marketinških dogodkov iz prakse organiziral študijske obiske v delovnih organizacijah. Predstavniki delovnih organizacij, ki delajo na marketingu, so nam podali izčrpen pregled nad svojo organizacijo in izvrševanjem marketinških akcij. Pri tem so nam pokazali tako uspešne kot tudi neuspešne marketinške akcije v razvoju novega proizvoda, propagande, distribucije in formiranja tržne cene. Sam miselni kontakt in diskusije s predstavniki delovnih organizacij so bili tako prisotni, da smo se počutili kot delovni kolegi.

Marjan Hajdinjak

PRIPIS UREDNIŠTVA:

Lep primer, kako se lahko iz današnjih reformističnih prizadevanj izcimi nekaj dobrega, pristnejšega, kar nam more v vsakem oziru krepko koristiti v vsej celovitosti združenega dela, katerega sestavni del mora predstavljati tudi vzgojno izobraževalni sistem na naši univerzi.

Tovariši iz Kranja: pogum in prizadevanja so naše najmočnejše orožje!!!

Kdaj bomo končno želi

Na vseh fakultetah ugotavljamo: študentje še nismo subjekti študijskega procesa, ker to še ni naš cilj. Za zdaj imamo nekoliko skromnejše želje: priti do diplome in z njo do položaja v družbi, vzroka za takšno stanje pa ne gre iskati le na univerzi, pri študentih in učiteljih, ampak v celotni družbi.

Na VEKŠ ugotavljamo, da študentje še vedno nismo subjekti, da premalo uresničujemo to z zakonom o visokem šolstvu načrtano nalogo. Po mnenju mgr. Matjaža Muleja, predsednika odbora za študijske in pedagoške zadeve in učitelja VEKŠ, smo premalo pripravljene uresničevati to vlogo, ki je bistveno napornejša od prejšnje (biti objekt pedagoškega procesa); pa tudi srednješolskega pristopa k delu se še nismo otresli. Vzrok za takšne značilnosti današnjega študenta bi lahko delno iskali v pomanjkljivostih v šolanju do vpisa na visoko šolo, delno tudi v družbi sami, kjer najbolj cenimo posameznike, ki brez pripomb sprejemajo posamezne odločitve. Ovira za

večjo angažiranost študentov je torej močno zasidrano mnenje, da obstaja skupina, ki je sposobna dajati odgovore, mnenja, in druga skupina, ki za to ni sposobna in ta mnenja samo sprejema. Praksa kaže, da je tako stanje posledica monopola informacij. Zato, da bi tudi drugi partner študijskega procesa — študent postal subjekt, bi morali, kot meni prodekan — študent na VEKŠ Aljoša Uršič, temeljito spremeniti metode pri nekaterih vajah, formiranje študijskih skupin pa je tudi odlična priložnost, da pri delu ustvarimo nov odnos med učiteljem in študentom, ki bo obema dajal več.

Kakor bo ta način dela predstavljal večji napor in zahteval več časa od študentov, tako bo enake zahteve postavil pred učitelje. Aljoša Uršič: „Eni so se teh zahtev zavedali že pred sprejetjem zakona o visokem šolstvu, zakon je pravzaprav potrdil njihova prizadevanja za drugačen študij. Ti so nosilci odnosov. Drugi učitelji sprejemajo norme zakona, vidijo v njih določene prednosti, ki jih želijo uveljavljati, toda ker so obremenjeni s hipoteko starih učiteljev ex katedra, jim to ne more uspjeti čez noč.“

Tretji skupini pripadajo tisti učitelji, ki noviteto pasivno sprejemajo, vendar jo z uporabo starih metod in z vzpostavljanjem stalnih odnosov negirajo.“

Če torej želimo uresničiti vizijo o novem načinu študija, moramo zagotoviti dvoje: na eni strani resnost, odraslost pri delu na strani študentov, na drugi, profesorski strani pa pripravljenost sprejeti povečano aktivnost študentov, nove metode in nove odnose. Pri obeh partnerjih pa bo treba več časa in navora, kajti brez tega ne moremo pričakovati učinka.

Znanstvenoraziskovalno delo študentov je tesno povezano z vlogo študenta kot subjekta. Če se namreč študent ne bi bolje vključil v raziskovanje, ne bi mogli govoriti o njem kot o popolnem subjektu. Niso dovolj samo posebni raziskovalni programi, značilnosti raziskovanj bi morali vključiti v koncept vaj in seminarских nalog. Seminarська naloga bi morala pomeniti več kot doslej — ponekod je morda le nekaj natipkanih strani, pogoj za opravljanje izpita (vsebinsko je ponavadi poznal študent — avtor). Seminarська naloge bi lahko postale instrument, s katerim bi razvijali primerjalno in povezovalno razmišljanje med posameznimi predmeti, pa tudi znotraj njih. Z njimi bi morali doseči primerjalno analizo, samostojno vrednotenje literature in pogledov, kar bi pomenilo vzgojo osebnosti, pridobivanje strokovne sposobnosti in sposobnosti za argumentirane odločitve. Seveda ne bi smeli v drugo skrajnost, to je od sedanjega sistema skript na goro literature — dovolj bi bilo primerjanje posameznih poglavij.

PRILOŽNOST POVEDATI SVOJE

Letos smo na VEKŠ revidirali učne programe, v fazi analize bomo imeli študentje nosilno vlogo — ob izdeanih kriterijih (kaj od učnega načrta pričakujemo) bomo morali oceniti posamezne predmete. Ali smo študentje sposobni odigrati to vlogo?

Učitelj mgr. Matjaž Mulej: „Študentom so predmeti blizu, vendar ne tako, da bi se ob njih obnašali lastniško. Izhajati moramo iz dejstva, da so študentje druga plat medalje, da iščejo slabe strani — če tega ne bi upoštevali, ni mogoča dialektika, ni možen korak naprej. To nalogo morajo prevzeti sveti letnika, posebej pa bi se morali ob njej angažirati študentje komunisti.“

Prodekan študent Aljoša Uršič: „Študentje bi najbrž težko dali širšo oceno, saj je večina dokaj ozko zaprtih v svoje študijske usmeritve. Morali pa bi dopolniti lanske ugotovitve o prekrivanju predmetov ali pa bi morali kakšnega ukiniti.“

Študijsko prakso smo doslej iz študentskih vrst le kritizirali, predloge za izboljšanje smo prepustili drugim. Letos bomo prakso opravljali po nekoliko prenovljenih programih. Slišati je bilo ideje, da naj bi študent, ko je na praksi, izdelal kakšno resnejšo nalogo, elaborat... Toda veliko neskladje med tem, kar si zamislimo v šoli, in med podatki, ki jih lahko dobimo v združenem delu, je povzročilo, da smo to nedvomno koristno misel opustili. Večina podatkov v OZD so namreč poslovne tajne; iz problemov, ki jih imamo s študijsko prakso, bi lahko zaključili, da združeno delo zanjo ni preveč ogreto.

PREVEČ ALI PREMALO EKONOMISTOV?

Po podatkih, ki so na voljo, ni mogoče odgovoriti na to vprašanje, čeprav so to naredili nosilci študijske politike. Odgovor ni možen, ker so profili ekonomista premalo jasno definirani, ker je premalo jasno razvejano delo za različne stopnje izobrazbe in ker ni podatkov o razpisanih in sistemiziranih delovnih mestih ter številu ekonomistov. Kadrovske potrebe bi morale dati odgovor na vprašanje, kakšne profile potrebujemo, kaj od njih zahtevamo. Toda dobrih kadrovskih planov ni — ponekod niti slabih. Delno je vzrok v dinamičnem razvoju gospodarstva, delno v obstoječi vodilni strukturi v TOZD, ki je premalo seznanjena s tem, kaj lahko da posamezni profil, delno v preveč površnem planiranju. Lani se je vpis na VEKŠ zmanjšal za približno 10 odstotkov, gotovo se bo zmanjšal tudi letos — predvsem zaradi ukrepov študijske politike, ob tam pa bo izredni študij, ki daje celo več diplomantov kot redni, najbrž ostal na isti ravni.

Sonja Ploj

Marxistična miselnost v visokošolskem pouku

Aprila 1976 smo na VEKŠ ponovno pričeli analizo učnih načrtov, študijskih programov in metod dela. Dogovorili smo se, da bi naj v prvi fazi študenti ocenili predmete, ki so jih pravkar nehali študirati in jih torej poznajo, z vidika vprašanja, kaj prispevajo k celovitemu znanju. Postavili smo, da bi celoten študij moral zagotoviti štiri temeljne dele strokovnega znanja:

1. marxistična in samoupravna miselnost in metodologija za njeno razvijanje,
2. socialistična družbenoekonomska logika ekonomistov,
3. poslovna logika ekonomistov,
4. temeljno metodološko znanje za delo v ožji stroki, torej za izvrševanje neposrednega operativnega dela.

Tedaj smo pripravili tudi kratek komentar, kaj pojmuje v vsaki izmed teh postavk. V zadnjih mesecih je marxistični center univerze Maribor dal pobudo za razprave po vseh šolah, da bi začeli širšo debato o marxističnem izobraževanju. Sodeloval sem na treh takšnih razpravah različnih šol in prišel do sklepa, da bi bilo smiselno dati prej omenjeni komentar v javno razpravo z objavo v Katedri, ki jo vendarle dobivamo praktično vsi delavci in študenti univerze Maribor in je zato primerna za takšno razpravo.

K temu me je posebej spodbudila omenjena razprava na pedagoški akademiji, kjer sem si med drugim zapisal naslednje zanimive misli, ki dopolnjujejo tako aplikativno pojmovanje marksizma:

— moramo preseči verbalni marksizem, kajti marksizem je metoda, je odnos do dela, ljudi, narave, marksizem je aktivnost, pa tudi pedagoško načelo;

— spodbuditi moramo dialektično razmišljanje, razmišljanje brez dogmatičnosti, spodbuditi aktivnost, revolucionarnost v smislu volje do iskanja novega, boljšega;

— spodbuditi moramo povezovalno razmišljanje, sposobnost razumeti, kritično misliti, ustvarjalno povezovati in modularirati, uporabljati literaturo;

— iz srednje šole prihajajo študenti očitno preveč navajeni na pasivno obnašanje, premolčeči, zavrti v sposobnosti ustvarjalnega in kritičnega razmišljanja;

— uporabljati samo učbenik brez druge literature pomeni lenobnost in premalo vzgaja k samostojnosti.

S temi mislimi, ki izhajajo iz izkušenj vendarle drugačnega okolja, pa se z našimi ujemajo, sem namreč dobil še eno potrditev, da gre za skupne probleme in za vprašanje, ki je za bodoči razvoj naše družbe bistvenega pomena. Razgledanost, ki jo negujemo v Evropi v primerjavi z Ameriko veliko bolj, nam ne bo dala boljših rezultatov, če ne bomo znali njenih elementov logično povezovati s kritičnim razmišljanjem, namesto da jo uporabljamo magnetofonsko. V smer magnetofonskega znanja pa zdaj očitno učijo tako osnovne kot srednje, pa tudi višje in visoke šole v pretirano pretežni meri.

K 1. Marxistična in samoupravna miselnost in metodologija za njeno razvijanje

Gre za temeljni okvir razmišljanja, za svetovni nazor in vzgojo k svetovnemu nazoru, ki se ne bo sprijaznil — s pozitivističnim nastevanjem površinskih značilnosti brez kritične ustvarjalnosti, — niti z metafizičnim zapiranjem vase brez priznanja, da se praktično vse neprestano spreminja, brez ob tem dejstvu potrebne odprtosti vplivom iz okolja in na okolje,

— niti z idealističnim dviganjem duševnosti daleč nad njeno materialno osnovo ali celo k bogu,

— niti z vulgarnim materialističnim zanikanjem pomena ideje kot ustvarjalnega rezultata in razloga materialnih procesov,

— niti z ločevanjem stroke in samouprave v smislu pojmovanja, da je za strokovno delo kontrola nepotrebna in žaljiva in zato samouprava samo formalno breme, niti z njunim mešanjem (kajti v samoupravi gre za opredelitev ciljev, v stroki pa za uresničevanje opredeljenega),

— niti s pojmovanjem, da samoupravljanje ni spodbudnik za uspešnejše sodelovanje in medsebojno upravičeno zaupanje in za premagovanje metafizičnega zapiranja v individualizem, tehnokratske

želje po oblasti zaradi izvršnega znanja namesto dodatne odgovornosti zaradi takšnega znanja in obveznosti čim večjega širjenja znanja.

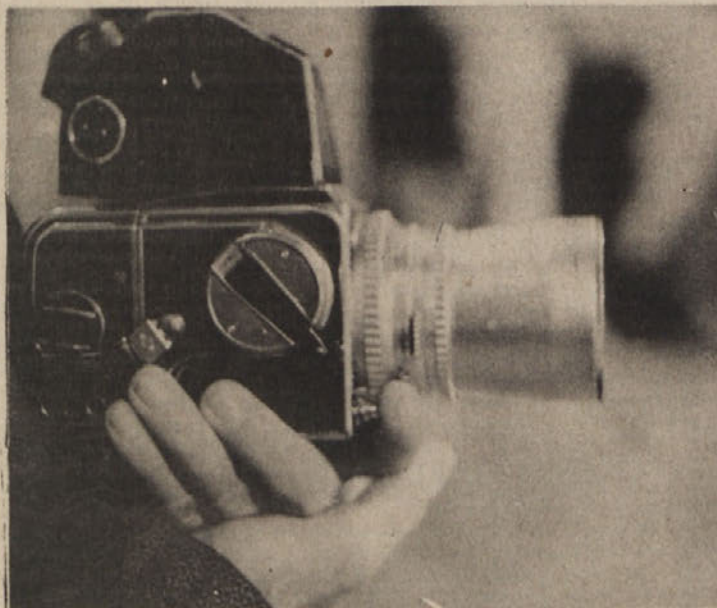
Gre, rečeno v povzetku, za odnos, v katerem velja moč argumenta in ne argument moči. To je izhodišče, ki pa potrebuje tudi metodologijo, da bo takšno izhodišče študent in diplomant sposoben razvijati dalje pri sebi in pri drugih.

Ker je to temelj naše družbe in ker je po mnogih mnenjih iz svetovne literature to tudi pot iz slepe ulice sodobne civilizacije, je ta postavka v zahtevah do učnih načrtov, programov in metod dela na prvem mestu. V prvi fazi, v fazi analize obstoječega moramo spoznati, v kolikšni meri to obstaja. V drugi fazi moramo ustvarjalno popravljati pomanjkljivosti.

K 2. Socialistična družbenoekonomska logika

Ker smo tekst najprej pripravili za ekonomiste in ker so mi ti najbližji, bom tu ostal. Nadaljnja razprava naj točko močneje približa tudi drugim.

Gre za podrobnejšo opredelitev študijskega okvira za ekonomiste, izhaja pa iz temeljne vloge ekonomistov v družbenem procesu dela in življenja: usklajevati potrebe in vire tako, da bo dosežen optimalen rezultat z vidika zadovoljevanja družbenih (ne le individualnih, še zlasti ne le lastnih individualnih) potreb s smiselno uporabo družbenih virov v sodelovanju s tehniko, pravniki in drugimi. Gre torej za to, da vzgojimo v strokovno miselnost ekonomistov razmišljanje o družbenih posledicah individualnih dejanj, ne le o neposredno vidnih, ki se čutijo takoj (pozitivnih in negativnih), zato da bodo sicer podjetni (ambiciozni, ustvarjalni), vendar ne podjetniško omejeni na zgolj individualni del interesov (s pozabljanjem, da je družbeni interes zgolj skupni interes vseh nas, skupni imenovalac lastnih interesov).

V četrtek, 24. II. 1977, je bil svet univerze v Mariboru. Na svetu so sprejeli končni račun za leto 1976, osnutek samoupravnega sporazuma o položaju, organiziranju in delovanju računalniškega centra pri univerzi v Mariboru, predlog kadrovske koordinacijske komisije ter predlog za člane komisije za računalništvo sveta univerze; predlog sklepa o razpisu volitev v svet univerze, v odbor samoupravne delavske kontrole habilitacijske komisije, rektorja, prorektorjev; sledila je razprava in sklepanje o načelih organizacije telesne vzgoje v okviru UDO.

V okviru izvajanja rednega idejnopolitičnega izpopolnjevanja visokošolskih učiteljev univerze v Mariboru sta bili še dve temi, in sicer:

4. III. 1977 Raziskovanje, izobraževanje, gospodarstvo (predavatelj dr. Aleksandra Kornhauser),
10. III. 1977 Problemi sodobnega marksizma (predavatelj dr. Boris Majer), Samoupravno planiranje (predavatelj Miran Potrč).

K3. Poslovna logika ekonomistov

Velja enaka uvodna opomba kot prej.

Ko gre za VEKŠ, je osnovna usmeritev šole gospodarstvenik, usposobljen za zahtevno sodobno poslovanje organizacij združenega dela. Le-to je sestavljeno iz vrste konkretnih opravil in zahteva sposobnost sorazmerno naglega presojanja, pogosto brez popolnih analitičnih osnov („po občutku“). Zato je nujno privzgojiti poslovno logiko, ki zahteva prilagodljivost razmeram, v katerih se posluje (včasih družbena lastnina, včasih državna, včasih privatna itd.), in zato logiko, po kateri se bo sposoben znajti kot sorazmerno vpliven in odgovoren delavec. To ne pomeni profitniško usmerjene uspešnosti (profit za vsako ceno ne glede na posredne posledice), ampak na sposobnost pošteno izrabiti vse odprte možnosti za dolgoročno korist družbe in v tem okviru kolektiva in sebe, in tovrstno ustvarjalno ambicijo.

K4. Temeljno metodološko znanje

Namerno govorimo o metodološkem znanju (ki vključuje proučevanje in razvijanje metod), ne samo o metodijskem (ki vključuje zgolj rabo metod po receptih). Ne zadošča pozitivistično proučevanje in priučevanje za delo po receptih, učenje na pamet, ne da bi poskušali spoznati logične razloge in metodijske poti in okolnosti, v katerih bi se metode dale uporabiti prilagodljivo tudi v drugačnih položajih. Kajti razvoj je nagel, okolnosti in zato tudi metode se spreminjajo, včasih niti njihovo bistvene ostane več enako. Torej ne zadoščajo recepti, ampak usposobljenost za ustvarjanje receptov, primernih v danih okoliščinah. V ta namen pa je seveda potrebno dialektično, primerjalno, kritično, ustvarjalno razmišljanje, ne pa recepturno, zgolj pozitivistično.

K5. O pedagoških metodah za marksistično miselnost

Takim ciljem študijskega programa (v izvedljivih okvirih pa tudi vsakega predmeta) morajo služiti tudi pedagoške metode. Voditi morajo

k samostojni ustvarjalnosti, kakršna se normalno pričakuje pri delu diplomiranih ljudi. Samostojne (seveda predvsem teamske) ustvarjalnosti pa najbrže ne zmore, kdor v teku študija ne pridobi in ne razvije sposobnosti poglobljanja v teoretske osnove (ker ga npr. sprašujemo pri preskušanju znanja samo spominsko, magnetofonsko, brez zahteve po poglobitvi, povezavi z drugimi poglavji in drugimi predmeti in s praktičnim dogajanjem). Prav tako samostojne ustvarjalnosti ne zmore, če se ne nauči najti zveze med teoretičnimi kategorijami iz študija in vsakdanjimi življenjskimi dogajanja iz ožje strokovnega in sploh družbenega življenja, ki jih mora znati oceniti s svojim teoretskim znanjem, sicer ne bo mogel ovrednotiti, kaj je v njih bistveno, kaj zgolj površinsko. Nadalje ne bo sposoben ugotoviti, kaj je v dogajanjih bistveno, če bo sposoben gledati samo z vidika posamezne specializirane discipline, saj ga vsaka izmed njih nujno vodi v enostranskost. Zato se mora z metodami v pedagoškem procesu privzgojiti povezovanje znanj iz različnih predmetov, ki gledajo na isto dogajanje z raznih zornih kotov, zato pa se dopolnjujejo in se morajo dopolnjevati sinergijsko, kot pozitivna rezultanta.

Podrobno poznavanje vseh vidikov seveda presega naravne sposobnosti posameznega človeka, zato se mora z metodami pedagoškega procesa usposobiti za interdisciplinarno sodelovanje z drugimi specialisti. Ker bo nastopal na tak način kot strokovnjak za neko specializirano področje in bo moral na njem delno sam odločati, delno pa pripravljati strokovne osnove za odločitve, ga morajo pedagoške metode usposobiti tudi za samostojno kritično razmišljanje in za samostojno in argumentirano ustvarjanje predlogov za odločitve.

Matjaž Mulej

P. S. Vse to očitno presega okvire predmetov, ki se imenujejo marksistični in je stvar vseh in vsakogar.

Referendum na VEKŠ

Dne 1. 3. 1977 so se študentje in delavci visoke ekonomske komercialne šole Maribor odločali za ali proti organiziranju visokošolskih temeljnih organizacij na šoli.

Po večmesečni razpravi so študentje in delavci šole ocenili, da obstajajo pogoji za organiziranje VTO. Sprejet je bil sklep o organiziranju VTO ZA POSLOVNE VEDE in sklep o organiziranju VTO ZA EKONOMSKE, FINANČNE IN ORGANIZACIJSKE VEDE.

Sklepe o organiziranju VTO v okviru delovne organizacije VEKŠ v Mariboru so študentje in delavci šole potrdili na referendumu.

Rezultati referenduma so takile:

Od vseh volilnih upravičencev (1121) je volilo 776 upravičencev, kar je 69 %. Od teh volivcev je bilo za VTO 708, t. j. 91,9 %, proti 56, t. j. 8,1 %. Od 78 delavcev šole so se volitev udeležili vsi; pozitivnih glasov je bilo 68 ali 87,2 %, proti pa 10 ali 12,8 %. Od 1043 študentov se je referendumu udeležilo 698, za VTO je glasovalo 640 študentov ali 93,5 %, proti je bilo 46 študentov ali 6,5 %, nepravilno sta glasovala 2.

Po posameznih VTO je bilo glasovanje naslednje:

V VTO za poslovne vede je glasovalo 32 delavcev s 100 % udeležbo, za ustanovitev VTO je glasovalo 28 ali 87,5 %, proti so bili 4 volilci ali 12,5 %. Od študentov so glasovali 104 od 629, kar je 64,2 %. Pozitivnih glasovnic je bilo 377 ali 93,2 %, negativnih 26 ali 6,8 %. V VTO za ekonomske, finančne in organizacijske vede je glasovalo 46 delavcev s 100 % udeležbo. Pozitivnih je bilo 40 glasovnic ali 86,9 %, negativnih pa 6 ali 13,1 %. Od študentov je glasovalo 294 od 414, kar je 71 %. Pozitivnih glasovnic je bilo 273 ali 93,2 % in 20 negativnih ali 6,8 %.

Po teh rezultatih je razvidno, da je referendum uspel. Bil je dobro organiziran, negativno oceno lahko dobi le študentska organizacija, ker so bili študentje o referendumu slabo obveščani. Negativno je tudi to, da v spisku volilnih upravičencev niso imeli vpisanih absolventov, katerih glasovanje bi lahko vplivalo na izid referenduma.

Franci Bračko

Okrepitev dela

Pri predsedstvu UK ZSMS so izvolili novega sekretarja, ki bo do nadaljnjega opravljal delo kot vršilec dolžnosti. Doslej je bilo delovanje brez sekretarja precej okrnjeno, kljub dodatnim prizadevanjem predsednika. Funkcijo v. d. so zaupali Andreju Kostrevcu, študentu drugega letnika na višji agronomski šoli, ki se je pri svojem delu zelo izkazal.

Cepprav še vedno opravlja delo predsednika komisije za SLO in družbeno samozaščito pri predsedstvu UK ZSMS, je njegovo delo na mestu sekretarja vzorno.

Poleg navedenega je tovariš Kostrevc tudi aktivist konference mladih v KS pri OK ZSMS Maribor.

Vse to so podatki, ki ga uvrščajo med redke res delovne in agilne borce za najhitrejšo družbenopolitično preobrazbo iz mladinskih vrst.

BRANE SRČNIK

DELO OO ZSMS NA VAŠ

V začetku šolskega leta 1976/77 je OO ZSMS organiziral naslednje prireditve in predavanja:

- volitve predsedstva in delegatov,
- predavanje na temo Kultura poslanstva strokovnjaka v kraju in na delovnem mestu,
- komisija za SLO in DS je pripravila predavanje o novem zakonu o ljudski obrambi,
- 3. XII. so študentje II. letnika pripravili brucovanje,
- 21. XII. predvanje o zadrugištvu v Sloveniji,
- komisija za kulturo pripravlja likovno razstavo,
- komisija za mednarodno dejavnost pripravlja razstavo „Dežele v razvoju“,
- VAŠ je skupaj z marksističnim centrom pri univerzi organizirala tribuno „Zeleni plan in nerazvita Slovenija“.

Iz informacij je razvidno, da je mladinska dejavnost na VAŠ zaživela. Pravilna izbira kadrov je zagotovila višji nivo aktivnosti; upajmo, da se bo ta nivo še dvignil.

Slavči Bauman

KAKŠEN KLUB MLADIH

Vse od leta 1961, kar je bil ustanovljen, je klub mladih le redko upravičil svoje mesto v družbenem, političnem in kulturnem življenju mladih v mariborski občini. Vodstvo kluba ni znalo prislusniti interesom in dejavnostim mladine, da bi klub lahko res postal to, kar bi moral biti — osrednje zbirališče mladih delavcev, dijakov, študentov, ne glede na področje, s katerim se v prostem času ukvarjajo. Redno se je tako dogajalo, da je zaradi ene krnelo več drugih aktivnosti, pač glede na to, kakšen je bil interes majhne skupine dejavnikov, ki so se v klubu trenutno zbirali in delovali. Še najbolj so uspevale zabavno-glasbene prireditve, nekaj malega kulturnih srečanj, družbeno in politično življenje pa ni dosegalo niti v najmanjši meri potrebne kontinuitete. Pretiran poudarek na zabavi in razvedrilu je okoli kluba ustvaril krog tistih mladih, katerih interes je omejen le na nezahtevno sproščanje brez vsebine, s tem pa so se iz njega umaknile vse aktivne plasti angažirane mladine, ki bi lahko njegov program širile in globile. Osamljen in zapuščen klub pa je med mariborskimi življem pridobil glas kot zbirališče razgrajev in prepečev.

Takšen položaj nujno zahteva popolno preusmeritev in globalno spremembo programskih načel, novi delovni načrt pa mora, ob nujni pomoči vseh komisij pri občinski konferenci ZSMS, vseh osnovnih in specializiranih organizacij ter društev, ki vključujejo mlade, pritegniti k sodelovanju širok krog mariborske mladine in postaviti široko paleto dejavnosti, da bo vsakdo lahko našel v njej zase nekaj zanimivega in da bo tako tudi pripravljen resno sodelovati. Tako bo klub lahko uresničil svojo osnovno vlogo med mladimi v Mariboru, ki je bila tudi povod za ustanovitev pred petnajstimi leti.

Ob pomoči komisij za družbenopolitično aktivnost pri občinski in univerzitetni konferenci ZSM se mora oživiti in ojačati družbeno in politična dejavnost, pri teh oblikah dela pa bi se naj srečevali aktivni mladi delavcev, politični aktivni mladih z vseh področij organiziranosti, večkrat pa povabiti k sodelovanju vse družbenopolitične organizacije v občini.

Na kulturnem področju bi moral klub dejansko postati tista os, okoli katere bi se zbirali tako predstavniki mladinskih kulturno-umetniških društev na šolah, v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih kot mladi umetniki, iz te sredine pa bi vsi ti skupno in enotno delovali navzven in znotraj kluba. Tako bi morda lažje dosegli uresničenje že starih „sanj“ o povezavi celotne mladinske kulture, ki bi razbila majhne zaprte krožke, v katere se ta dejavnost vse bolj zapira. Pri tem bi naj vlogo kordinatorja in iniciatorja odigrali tudi komisiji za kulturo pri občinski in univerzitetni konferenci ZSM. V neki meri bi lahko klub rešil tudi problem ustreznih prostorov za vaje in same prireditve, ki se pojavlja v večini kulturnih organizacij.

Za športno dejavnost je v klubu verjetno veliko manj možnosti — razen morda šahovskih in namiznoteniških turnirjev, primeren pa je zato toliko bolj za središče, iz katerega bi se lahko povezovalo delo vseh mladinskih športnih sekcij, mesto, na katerem se zbirajo športniki in aktivisti in se tukaj dogovarjajo za skupne akcije ter pospešujejo telesno kulturo v mladinskih organizacijah.

Vsekakor je nujen del klubskega programa tudi zabavno življenje in razvedrilo, pri čemer se pa moramo zavedati, da plehkih zabavnoglasbenih prireditev v Mariboru le ni tako malo in da bi na tem področju lahko klub nudil mladim kaj več. Dosedaj so bile te prireditve vse prevečkrat le nekakšna „rezervna“ dikoteka, ki pa se je za šibkejšo mladince večkrat neprijetno končala. Napaka dosedanje programske „usmeritve“ je bila, da je zadoščala le zahtevam po golem sproščanju, zavrgla pa tudi najmanjšo možnost, da bi prav prek takih prireditev lahko morda mlade zainteresirala tudi za širše in bolj angažirano delovanje.

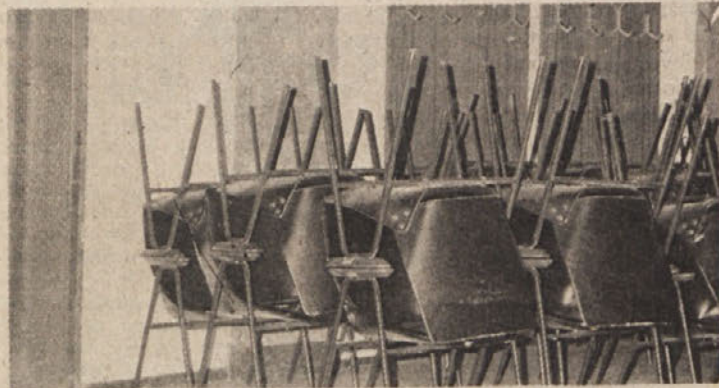
Velike možnosti za razširitev programa so vsekakor v sodelovanju z mladinsko organizacijo v JLA. Kjerkoli se je dosedaj delo povezovalo, povsod se je izkazalo kot plodno in koristno, in to na vseh področjih dela, pa naj je to bila le povezava in izmenjava prireditev z vojaškim klubom v mariborski „kadetnici“, ki je v zadnjem času zelo na široko in delovno zaživel. Vsekakor pa bi bilo že nujno, da bi vabili mladince, ki služijo vojni rok pri nas, na vse prireditve v zvezi s splošnim ljudskim odporom, kjer bi ti lahko zelo strokovno pomagali. Kakor nas uče izkušnje z letošnjih aprilskih študentskih iger, je njihova pomoč velika tudi pri kulturnem in športnem delu. Veliko uslugo bi naredili tudi samim vojakom, ki bi se morda tako počutili manj osamljene in izrinjene iz mladinske sredine.

Klub mladih pa bo pravi klub mladih šele takrat, ko bo v svoje aktivnosti vključil res vse plasti mladih v občini — od mladih delavcev in kmetov do mladih v krajevni skupnosti, v JLA in na šolah ter dijaških in študentskih domovih. V njegovih prostorih se naj srečujejo mladine iz vseh strok in iz vseh življenjskih okolij; tako bo klub končno rabil svojemu namenu in v takšnem se bodo mladinci tudi zares radi zbirali.

V tem koledarskem letu bo mogoče možno, da bo programski vodja kluba mladih redno zaposlen in bo lahko uresničevanju programskih načel posvetil ves svoj čas, še boljša slika se pa kaže ob sklepu predsedstva občinske konference ZSMS Maribor, da se bo klub končno samoupravno konstituiral, da bo v programskem odboru delovalo več mladincev, delegatov iz vseh zainteresiranih sredin, in da bodo ti vodili programsko politiko, tako da bodo interesi vseh mladih Maribora zastopani v samoupravnih klubskih organih.

Pri tem ne smemo pozabiti na nujen delež in pomoč študentske populacije — klub pripada prav tako mladim z višjih in visokih šol, zato ne bi bilo primerno, da bi se tudi v bodoče svojim prostorom v Orožnovi izogibali. Študentje ne moremo biti „elita“ v naši družbi, poleg tega pa je klub še vedno primernejše zbirališče kakor „Bruc“ ali „Plomba“. Prispevek mladih z univerze bi lahko bil bogat in učinkovit, njihova udeležba na klubskih prireditvah — tako aktivno kakor „opazovalska“ — pa nujna. Tudi doberšen del študentskih aprilskih srečanj bi lahko bila v klubskih prostorih in bi s tem popestrili spored.

Zato, študentje, sodelujmo, pomagajmo, in se udeležujmo, tako bomo lahko dali svoj prispevek k postavitvi novega, pravega našega kluba mladih.

Klub mladih čaka na programskega vodjo in nove goste

Spodbudna noviteta

Založba Obzorja je na višji pravni šoli sklicala 1. marca tiskovno konferenco ob promociji druge dopolnjene izdaje knjige „Razvoj ljudske oblasti med NOB v Jugoslaviji“, ki jo je napisal profesor višje pravne šole dr. Vanek Šiftar. Po uvodnih besedah dr. Šiftarja je bila diskusija, v kateri je avtor povedal, da je knjiga nastajala dvajset let in je pri njenem sestavljanju uporabljal vse možne vire iz Jugoslavije in tujine. Prav tako so mu bili v veliko pomoč razgovori o tej tematiki, ki jih je imel s Penezičem, Kardeljem in Miničem.

Poudarjeno je bilo, da je knjiga izšla v vrhunski nakladi za slovenski knjižni trg (1500 izvodov). Avtor je drugo izdajo knjige posvetil 35. obletnici vstaje jugoslovanskih narodov.

V knjigi je plastično prikazan razvoj ljudske oblasti, ki jasno kaže, da zametki našega samoupravnega reda segajo v kontinuirano partijsko delo pred, med in po revoluciji. Zaradi „neskrunjenosti“ objave dokumentov in njihove razlage je knjiga edinstven in reprezentančen izdelek.

Poteza založbe Obzorja je vsekakor pohvale vredna in po izjavi odgovornih tovarišev se bo praksa promocij knjig profesorjev z univerze nadaljevala med študenti na šolah s katerih bodo profesorji.

Boris Haki

Radio „Študent“ tudi v Mariboru?

Delovnim ljudem in občanom je treba zagotoviti vsestransko, resnično in pravočasno informiranje o vsem, kar se dogaja v našem družbenoekonomskem in političnem življenju. To smo med drugim zapisali tudi v dokumentih ZKJ. Informiranje naj bo objektivno in naj kritično prikazuje družbene pojave in procese. Obveščanje delovnih ljudi mora vsebovati idejno-politična in etična sporočila in mora prispevati k utrjevanju pridobitev naše revolucije in k razvijanju vrednot naše socialistične samoupravne družbe. Tudi študentje moramo biti dobro informirani in seveda tudi pravočasno. Ni zgolj naključje, da dajemo temu področju že nekaj časa velik poudarek. Za obveščanje mariborskih študentov o vseh dogajanjih v naši družbi, zlasti pa seveda o problematiki študentske mladine, skrbi v Mariboru predvsem študentski list Katedra, svoje poslanstvo pa dobro opravlja tudi oddaja študij in glasba. Radijski medij dobiva vedno večji pomen, lahko bi rekli, da v nekaterih pogledih prekaša časopise. Že velikokrat so v Mariboru govorili o ustanovitvi radia „Študent“, takšnega, kot deluje v Ljubljani. Vsekakor je zamisel zelo dobra, saj bi s samostojnim radiom mariborski študentje dosegli, da bi bili v prvi vrsti še bolj obveščeni o vseh dogajanjih, po drugi strani pa bi lahko takšna redakcijska postaja oddajala svoj program ob takšnem času, ko bi bila večina študentov prosta predavanj ali drugih študijskih obveznosti. Program bi bil lahko zelo pester in razgiban in študentje bi mu prav gotovo radi prislusnili. Seveda bi se pri tem pojavljale tudi določene težave, ki pa bi se dale rešiti. Ljubljanski radio „Študent“ ima veliko sodelavcev, ki v glavnem sodelujejo zaradi veselja, torej delajo povsem amatersko. Tako bi lahko bilo tudi v Mariboru, in veselji bi bili, če bi prizadevanja nekaterih kaj kmalu rodila tudi sadove. Oddaja mariborskih študentov na radiu Maribor je sicer zelo poslušana, s samostojno radijsko postajo študent pa bi lahko postala bolj razbremenjena, saj je včasih zelo težko v polurni oddaji obravnavati vso problematiko, ki se dogaja na univerzi v Mariboru. Skratka, vse je še v povojih oziroma v razmišljanju, in čas bo prinesel svoje.

Marjan Toš

Pet let je Franček Garsonjnik potrpežljivo čakal na stanovanje in se v podnajemniški garsonjeri stiskal s štiričlansko družino. Vendar je nastopil trenutek, ko je tudi on dobil nekaj upanja, da končno pride do stanovanja, ki ga je še bolj nestrpno pričakovala njegova družina. Na lestvici za dodeljevanje stanovanj se je povzpел namreč tako visoko, da bi bil vsak padeč z vrha nemogoč.

Poln upanja je pričakoval prihodnje dodeljevanje, kjer je imela njegova družina vse možnosti, da ga tudi dobi. Vedno bolj se je približeval trenutek, ko bo na oglasni deski objavljen vrstni red in Franček Garsonjnik je bil vse bolj nervozen. Z njim pa so bili v nestrpnem pričakovanju tudi njegovi sodelavci, saj so računali, da bo sedaj konec Garsonjnikovih problemov in ne bodo več poslušali njegovega negotovanja.

Kup delavcev okrog oglasne deske mu je tistega dne dalo slutiti, da je na oglasni deski nekaj pomembnega. Slutil je, da je morda že objavljen vrstni red za dodelitev stanovanj, zato se je poln upanja odpravil k njej. Ni se motil, vendar je doživel še eno razočaranje. Za las mu je stanovanje zopet ušlo.

Vso svojo jezo je sedaj zvalil na Jožeta Perspektivnika, ki je zaradi kadrovskih problemov prišel v njihov TOZD pred desetimi meseci, s seboj pa seveda prinesel svoj stanovanjski problem in tudi točke, ki mu po pravilniku za dodeljevanje stanovanj v delovni organizaciji pripadajo.

Namesto domov se je po delovnem času odpravil s sodelavci v gostilno in svoje razočaranje utopil v alkoholu, kjer je skupaj z njimi ugotovil, da v njihovi TOZD ni več kadrovskih problemov in da je najresnejši kandidat za dodelitev stanovanja v prihodnjem letu.

Vendar ga ni dobil niti prihodnje leto. Tokrat ne zaradi kadrovskih problemov v TOZD, ampak zaradi Bogdana Strokovnjakoviča, ki je lansko leto imel še točko manj od njega, letos pa že točko več. Prepričan je bil da se mu je zgodila krivica, zato se je pritožil na delavski svet, ki je zaradi njegovega problema sklical izredno sejo. Tudi sam se je odločil, da bo izkoristil svojo samoupravno pravico in odšel na sejo. Vendar je bila njegova pritožba zavrnjena, saj so mu z jasnimi argumenti dokazali, da je Bogdan Strokovnjakovič dobil več točk zato, ker se mu je pred nedavnim rodila hčerka. Čeprav imata sedaj oba dva otroka, dobi več točk tisti, ki ima otroka različnih spolov, kar lepo piše tudi v pravilniku za dodeljevanje stanovanj. Osmešen je zapustil sestanek s pripombami svojih kolegov, da bi pri ustanavljanju svoje družine moral upoštevati tudi pravilnik o dodeljevanju stanovanj.

Kdor čaka, dočeka. Tako je menil tudi Franček Garsonjnik ter še naprej drago plačeval podnajemniško garsonjerico v upanju, da je to zadnje leto in da se bo tudi njemu končno nasmehnila sreča.

Toda tudi to leto ni bilo zadnje, ker delovna organizacija zaradi finančnih težav ni kupila nobenega stanovanja in Franček Garsonjnik je ostal zopet brez njega.

Finančna situacija v delovni organizaciji v naslednjem letu pa je bila dosti boljša in s tem seveda večje upanje Frančka Garsonjnika. Bil je prepričan, da Jugoslav Korenina, ki je imel v prejšnjem letu točko manj nima možnosti, da ga prehiti, saj ima že dva sina in se najbrž ne bo odločil za povečanje družine, kar bi mu omogočilo, da ga na lestvici tudi prehiti. Sklepal je pravilno. Jugoslav Korenina se ni odločil za povečanje svoje družine, temveč je težko zbolel, po zdravljenju pa postal invalid, kar mu je prineslo dve novi točki, Frančku Garsonjniku pa veliko razočaranje in ponovno čakanje na stanovanje. Ker pa je v svoji borbi za stanovanje dobro poznal že vse pravilnike, je sedaj ves svoj prosti čas posvetil iskanju lukenj v njih.

Njegov trud ni bil zaman, našel je luknjo in bil prepričan, da mu sedaj mora uspeti. Tako se je sedaj njegova žena posvetila sama družini. Sklenil je namreč, da bo zaprosil za stanovanje iz solidarnostnega sklada. Ker pa so dohodki družine presagali mejo, ki jo določa pravilnik, se je odločil, da bo žena začasno prekinila delovno razmerje.

Družina je pričela zategovati pasove v pričakovanju, da se bodo čez eno leto srečni vselili v novo stanovanje. Vendar se je izkazalo, da je v delovni organizaciji še dosti večjih socialnih problemov, kot pa je družina Gasonjnikovih, ki so seveda imeli boljše pogoje za pridobitev stanovanja.

Franček Garsonjnik se je sedaj zaklel, da ne bo več iskal lukenj v pravilniku, ampak se je moral ukvarjati z iskanjem službe za svojo ženo. Ko ji je službo končno našel je sklenil, da bo lepo ponižno čakal na stanovanje.

Franček Garsonjnik sedaj kraljuje sam na vrhu lestvice, prepričan, da bo dobil novo stanovanje. Vendar še ne ve, da je pravilnik, ki ga je končno pripeljal na prvo mesto, razveljavilo ustavno sodišče.

Kaj mu prinaša novi? To pa je že druga zgodba.

(humoreska)

Filmski debatni klub

Vsak ima pravico, da si ob spoznavanju oziroma spoznanju določene stvari ustvarim svoje mnenje — podoba, ki pa vedno ne ustvarja in ponazarja resničnosti. Odstopanja v ekstreme so pogost pojav, vendar rešitve ne gre iskati zgolj v kritiki, temveč predvsem analizi določenega problema ter podajanju novih rešitev. Besede: ne strinjam se s tabo; ni res, ni bilo tako; če tega nisi opazil, pa res ne vem, kaj se dogaja s tabo; prevelik idealist si! prebudi se vendar... se v vsakdanjem življenju bodisi v pogovoru med prijatelji — tistimi resničnimi, še pogosteje pa med tistimi namišljenimi, veliko uporabljajo. In vse pogosteje se za „kresanje“ različnih mnenj ter s tem interesov, pobud in novih iskanj ustanavljajo krožki, društva, klubi. V začetku februarja so študentje mariborske univerze ustanovili filmski debatni klub. Na sestanku je bil prisoten tudi direktor mariborskega kino podjetja Niko Pisansky, ki je ponudil klubu vsestransko pomoč tako glede izbire filmov in ogleda kot tudi prostora za filmske debate, ki bodo vsakih štirinajst dni v sejni dvorani mariborskega kino podjetja. Na ustanovnem sestanku filmskega debatnega kluba je bilo prisotnih dvajset mladih ljubiteljev filma; vendar klub ne bo ostal „zaprt“ oziroma omejen zgolj na takšno zasedbo. Na sestanke so vabljeni vsi, ki se zanimajo za tovrstno umetnost, ki hočejo na tem področju vedeti nekoliko več, poglobljati svoje znanje — skratka tisti, ki jim gledanje filmov ni le v zabavo, temveč poleg te najdejo v filmih umetniške vrednote, z razmišljanjem pa prihajajo do zaključkov, ki vsaj v „grobem“ ponazorijo in prikažejo vse tiste bolj ali manj skrite osti, ki jih pisari življenje.

Filmski debatni klub naj bi se povezal s klubom mladih in glede na interes priredil nekaj odprtih debat; stike pa naj bi navezali tudi z osnovnimi in srednjimi šolami ter univerzo. Če bi se pojavilo zanimanje za podobne klube tudi v delovnih organizacijah, pa bi jih ustanovili še tam.

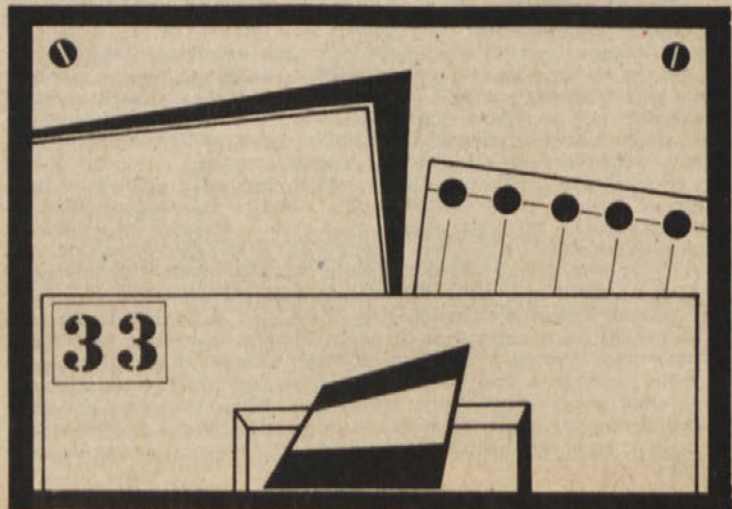
V načrtu kluba je, da bi vsak mesec priredil v sodelovanju z mariborskim kino podjetjem v kino dvorani Pobrežje odprto projekcijo obravnavanega filma. Ob sami debati pa bi se pogovorili tudi s povabljenim filmskim delavcem, bodisi igralcem, režiserjem, dramaturgom... Vzrok, da so se za predvajanje filmov odločili prav za področje kino dvorano, pa je v tem, da v njej čez teden ni predstav. Predvajali naj bi se kratkometražni amaterski filmi, filmi iz kinotek (kopirani na 16 mm trak) ter filmi, ki povečini počivajo v arhivih, pa tudi drugi kvalitetnejši filmi, ki bodo predvajani v mariborskih kinematografih. Kar zadeva letnice filmov, naj bi gledali predvsem nove filme, kajti tako bodo tudi pogovori s samimi ustvarjalci lažje izvedljivi. Gledanje filmov oziroma posamezne debate naj ne bi bile delo zase, temveč naj bi se med seboj povezovali in dopolnjevale.

Za začetek delovanja filmskega debatnega kluba je bil predlagan ogled treh filmov, da bi se nato na osnovi tega v debatah, izkristalizirali interesi članov, ki bi znatno prispevali k nadaljnji usmeritvi kluba. V začetku naj bi si ogledali predvsem lažje filme, nato pa postopoma prešli k zahtevnejšim.

Klub bo deloval v okviru komisije za estetsko in filmsko vzgojo pri zvezi kulturno prosvetnih organizacij v Mariboru. Ta in kino podjetje Maribor pa bosta za delovanje filmskega debatnega kluba zagotovila potrebna finančna sredstva.

Moramo ločiti zrno od plevla! In na področju filmske vzgoje nam pri tem lahko pomaga novo ustanovljeni klub. Ne samo, da bomo znali izločiti plevel, tudi kaj koristnega in novega bo prav gotovo moč izvedeti — seveda, če bo za to volja in interes, toda kaj ko tega dvojeva prav v zadnjem času marsikje primanjkuje. Vzrok: pasivnost ali zainteresiranost. Zanimivo bi bilo to raziskati. Nikakor pa ni priporočljivo, da bi se po tem še zgledovali. Trdna volja je pol uspeha in ne sme nam je primanjkovati!

Daniela Orešek

Več samoiniciative

RAZMIŠLJANJA O PETEM SREČANJU PESNIKOV IN PISATELJEV – ZAČETNIKOV

Letošnje peto jubilejno srečanje pesnikov in pisateljev v Gradišču v Slovenskih goric je znova pokazalo, da je takšna kulturna prireditev potrebna, saj je praktično prva večja možnost predstavitve literatov začetnikov širše javnosti. Organizacijsko in vsebinsko je prireditev povsem

Na literarni prireditvi v Gradišču so prebrali deset najboljših prispevkov srečanja člani recitacijske skupine iz lenarške občine

uspela, in prav zaradi tega si organizatorji prireditve, ki postaja v naši republici vse pomembnejša, zaslužijo vse pohvale. Na razpis za letošnje peto srečanje pesnikov in pisateljev je prispelo 326 prispevkov in komisij, ki so jo sestavljali Peter Božič, Peter Kuhar in Niko Grafenauer, je imela dokaj težko delo, saj so bili prispevki kvalitetno na visoki ravni. Komisija je izbrala pet proznih prispevkov in pet poezij, ki so jih člani organizacij in društev iz

lenarške občine prebrali na osrednji kulturni oziroma literarni prireditvi v gradiškem domu kulture. Komisija je izbrala tudi pet poezij in pet proznih del desetih avtorjev, ki bodo, poleg najboljših desetih, ki so se udeležili letošnjega srečanja, sodelovali v literarni koloniji, ki bo oktobra letos.

Prireditev je bila praktično razdeljena na dva dela. Prvi dan, v soboto 12. 2., je bil v osnovni šoli slavnostni sprejem udeležencev in gostov srečanja. Vsem je zaželel prisrčno dobrodoščilo Božo Tuš, predsednik občinske skupščine Lenart. Po sprejemu so se udeleženci srečanja razšli po domovih svojih gostiteljev, ki so jim pokazali, v kakšnih razmerah živijo, seveda pa so jim jim radi pokazali tudi številne kulturno zgodovinske znamenitosti kraja. Zvečer je bil v gostišču Golob literarni večer, na katerem so izbrani avtorji petega srečanja brali svoja dela, sledil pa je pogovor o možnostih uveljavljanja mladih pesnikov in pisateljev začetnikov. Debata oziroma razprava je bila zelo zanimiva. Avtorji začetniki so bila mnenja, da je možnost uveljavljanja precej slaba, saj razen revije Antena in revije Mladina nobena druga takšna ali podobna revija ne odmerja dovolj, ali pa sploh nič, prostora začetniški literaturi. Seveda je bilo odgovorov na vsa ta vprašanja več in skoraj zanesljivo lahko zapišemo, da si bodo morali mladi pesniki in pisatelji začetniki svoje mesto v širšem prostoru šele pridobiti, in to seveda z vztrajnim delom. Tako je torej prav gradiško srečanje dejansko prva možnost predstavitve mladega pesnika ali pa pisatelja širšemu občinstvu. Veliko so govorili tudi o izdaji posebne knjižne zbirke oziroma brošure, v kateri naj bi bila zbrana najboljša dela mladih literatov začetnikov. Spregovorili so tudi o samem načinu pisanja, vendar pa nikakor ne moremo reči, da bi udeležencem letošnjega srečanja kdo dajal recepte za pisanje. Vsako pisanje naj bo izvirno, vsa literatura pa naj bo družbeno angažirana, saj je dejansko namenjena našim delovnim ljudem. Precej vprašanj so nagrajenim avtorjem postavili tudi domačini, in sicer o tem, kdaj so začeli pisati, kako dolgo in zakaj pišejo in podobno. Skratka, literarni večer in razprava po njem sta uspela končno tudi zaradi tega, ker sta potekala v prijetnem preprostem ambientu. Literarni večer je bil novost letošnjega srečanja in verjetno bodo organizatorji prireditve

tudi prihodnje leto razmišljali o podobnem večeru.

Drugi dan srečanja se je v prostorih osnovne šole nadaljevala začeta debata o možnostih uveljavljanja pesnikov in pisateljev začetnikov. Ta možnost sicer obstaja, vendar je premajhna. Po drugi strani pa mladi pozabljajo pri vsem tem nekaj splošno veljavnih resnic. Sleherno umetniško ustvarjanje, pa najsi bo to glasbeno, likovno ali literarno, zahteva veliko truda, veliko trdega dela. Zaradi tega je zmotno vsako mnenje, da bo mladim ustvarjalcem, ki si šele utirajo pot v širši prostor, kdo tretji ustvaril idealne sisteme. Včasih se dogaja tudi to, da so literarni ustvarjalci-začetniki celo užaljeni, če jim kdo njihov tekst zavrne. To pa ni v skladu z razvojnimi normami, saj si mora vsakdo, ki želi postati dober literarni ustvarjalec in dober umetnik, najprej izoblikovati svojo pot, seveda pri tem potrebuje tudi pomoč. Po drugi strani pa smo slišali na vprašanja, ali se mladi pesniki in pisatelji med seboj kaj povezujejo, odgovor, da se v veliki večini sploh ne poznajo. Skratka, vrsta je še odprtih vprašanj in pričrpani smo lahko, da bomo na nekatera dobili odgovore že prihodnje leto, ko bodo pripravili v Gradišču šesto srečanje.

Marjan Toš

Na tradicionalnem posvetu o možnostih uveljavljanja literatov začetnikov je bilo zelo živahno.

Barikade izobraževanja III

„Kdo se bo usmerjeno izobraževal?“

Spomladi tega leta (od marca do maja) je bil v razpravi koncept usmerjenega izobraževanja oziroma reforma srednjega šolstva. Reformne težnje izhajajo iz naravnost absurdnega stanja, v katerem je danes naše srednje šolstvo. Srednješolski sistem je v bistvu zgledno organizirana institucija socialnega razlikovanja, ki se po osnovni šoli na področju izobraževanja prvič pokaže v vsej svoji ostrini. Koncept usmerjenega izobraževanja prične torej z izpolnjevanjem svoje naloge, ko je problem zastavljen, in poenoti tiste občutne, vsakomur vidne razlike v tem smislu, da izobraževalne institucije srednjega šolstva prenehajo biti nadaljnji vzvod za socialno razlikovanje; vidne razlike se tako izgubijo. Ni več gimnazij in poklicnih šol in tudi ni več gimnazijcev in vajencev.

Konceptu usmerjenega izobraževanja je na papirju težko kaj očitati in tudi namena nimamo, da bi v njem iskali nekaj podobnega kot slovnične napake. Razmišljanja o njem se bomo lotili z druge strani, poskušali ga bomo postaviti v realnost. Kot kaže, bo potrebno še nekaj časa čakati, da se bodo našla sredstva za njegovo formalno uresničitev. Kako priti do vsebinske spremembe učnega procesa na srednjih šolah pa je še sploh uganka, ki še ni rešena niti na najnižjem nivoju, kako namreč zagotoviti zadovoljivo število ustreznih usposobljenih učiteljev. Poskušali bomo torej na papirju oziroma s pomočjo zvoka spraviti koncept usmerjenega izobraževanja v realnost. Pri našem uresničevanju koncepta usmerjenega izobraževanja seveda predpostavljamo, da sta izpolnjena dva osnovna pogoja, in sicer, da se je našel denar za formalno uresničitev in da se je našlo dovolj ustrezno izobraženih ljudi, ki učijo na tej novi enotni srednji šoli. Sedaj lahko torej preidemo na tiste, ki jih stvar najbolj zadeva, na dijake. Kdo in zakaj prihaja na srednjo šolo, oziroma ali ni socialna struktura srednješolcev formirana, še preden ti v resnici to postanejo? Nimamo podatkov o socialni strukturi in poklicnih namenih osmošolcev za vso Slovenijo. Takšna statistična analiza ne bi bila nič odveč pri razpravi o konceptu o usmerjenem izobraževanju. Ker podatkov za Slovenijo ni, si bomo pač pomagali s podatki o socialni strukturi in izbiri poklica, ki so bili zbrani v občini Ljubljana-Polje.

Mislimo, da bodo navedeni podatki povedali marsikaj tudi o izbiri poklica in socialnem statusu za vso Slovenijo, saj je verjetno v vseh občinah, razen skrajnosti (npr. občina Ljubljana-Center na eni strani in občina Lenart na drugi), podobna socialna sestava.

V občini Ljubljana-Polje je bila v šolskem letu 74/75 socialna sestava osmošolcev takale: 1,5 odstotka otrok je bilo iz kmečkih družin, 66 odstotkov iz delavskih družin in 32 odstotkov otrok je bilo iz uslužbenskih družin. Kmečke otroke bomo v nadaljnjem razmišljanju zanemarili, ker jih v bistvu skoraj ni. Z ostalo populacijo pa se prične dogajati nekaj čudnega. Od vse delavske populacije se je namreč v srednje šole vpisalo 68 odstotkov otrok. Vsi otroci uslužbenskih družin pa so ugodili željam svojih mater in očetov in se vpisali na kakšno srednjo šolo. Šola je torej nadaljevala 68 odstotkov delavskih otrok in vsi uslužbenski. Pri tem ne smemo pozabiti, da je delavskih otrok enkrat več kot uslužbenskih.

Znana stvar je, da so otroci največkrat uresničevalci neizpolnenih ambicij svojih staršev. Vemo tudi, da imajo prav starši največji vpliv na učenca pri izbiri poklica. Poglejmo torej, kaj o svojih otrocih mislijo starši.

Samo 2,2 odstotka staršev-delavcev si želi, da bi njihov otrok dosegel akademsko izobrazbo. Uslužbenci seveda mislijo drugače: kar polovica jih

namreč meni, da mora njihov otrok dokončati univerzo. Ambicije delavcev se dvignejo šele pri srednji šoli; 35 odstotkov delavskih staršev meni, da bi njihov otrok lahko napravil srednjo šolo. To je tudi edina točka, kjer se pokrivajo z uslužbenci, 33 odstotkov teh namreč meni, da bi bilo za njihovega otroka dovolj, če bi prišel skozi srednjo šolo. To razmerje pa se seveda spet razbije, ko gre za poklicno šolo. 20 odstotkov delavskih staršev bi bilo zadovoljnih, če bi njihov otrok končal poklicno šolo, pri uslužbenskih družinah je takih samo še slabih 5 odstotkov. 2,2 odstotka delavskih staršev pa meni, da bi bilo za njihovega otroka najboljši, če bi se takoj zaposlil; takih pri uslužbenskih družinah ni.

Poglejmo še statusne razlike, ki nastajajo pri vpisu na različne srednje šole. Iz celotne populacije, ki se odloči za vpis na srednje šole, jih gre na gimnazijo iz delavskih družin 36 odstotkov in uslužbenskih pa kar 53 odstotkov. Na tehnične šole jih gre iz delavskih družin 44 odstotkov, iz uslužbenskih pa 23 odstotkov. Vpis na druge šole je premajhen, da bi nam

če pogledamo v zvezi s tem še nekaj stvari, to je trend razvoja, se pokaže tole: v primerjavi z letom 70 se je vpis na srednje šole v petih letih povečal pri otrocih iz delavskih družin za 12 odstotkov, pri otrocih iz uslužbenskih pa kar za 35 odstotkov; torej tudi tu se pokaže, koliko pametnejši so tisti, ki se rodijo v uradniški družini.

S temi številkami smo poskušali pokazati, kako nastane socialna struktura na srednjih šolah in seveda potem naprej na višjih in visokih šolah, kakšno je stanje na slednjih, smo govorili že v prejšnjih nadaljevanjih. Prvi korak, ki ga bo naredilo usmerjeno izobraževanje, bo odprava že kar institucionalnih socialnih razlik, ki prav bodejo v oči. Ta korak ne bo težak, seveda ko se bo zanj našel denar. Naslednji korak pa usmerjenega izobraževanja pravzaprav ne zadeva več, kajti ta je zagotoviti možnosti šolanja vsem, ki so za to sposobni, ne glede na izvor, in s tem seveda onemogočanje šolanja tistim, ki za to niso sposobni, pa čeprav imajo še tako visok socialni status.

Miran Čupkovič

CERKEV V POKONCILSKEM OBDOBJU

Na koncu naj razmerje pokoncilске Cerkve do delavskega razreda ilustriramo še s sugestijo v poglavju Pokoncilski svetniki (str. 143). Tudi v sferi svetništva naj bi zavel nov veter. Na oltarje naj bi stopili dandanašnji svetniki. Bistvo te usmeritve je v tem, da bi se s takšnimi svetniki ljudje lažje identificirali. Identifikacijski proces je za človeka moderne dobe zelo pomemben. Identificiramo se s filmskimi, športnimi in drugimi idoli; identificiramo se s to ali ono družbeno grupo; šibki se identificira z močnim, grdi z lepim, bolni z zdravim; identificiranje razrešuje osebne konflikte situacije, ščiti pred psihičnimi travmami in nevrozami; identifikacijski proces lahko poteka tudi kot posnemanje pozitivnih ali negativnih vzorov in ima tako tudi svojo naravno razsežnost. Stari svetniki imajo povsem drugačen učinek — so absolutno onstranski, zelo malo človeški. Identificiranje z njimi je nemogoča.

Vse kaj drugega pa je svetništvo, ki je spregovoril o njem speyerski škof I. Emmanuel:

„... Kdaj bomo končno v siju svetnikov videli moža našega časa v grobi delavski obleki, v kateri se je v tistem času razodela dobrotljivost in ljudomilost našega Odrešenika ... ki je veljal za tesarjevega sina? ...“ (str. 144)

Seveda bi bilo skoraj napak misliti, da Cerkev ostaja pri idejnem projektu — vsepovsod konkretno stopa v svet delavcev in drugih delovnih ljudi, v svet njihovih interesov, potreb, težav, upov ...

3. PSIHOSOCIOLOŠKA IN ETIČNA PROBLEMATIKA

Cerkev se v svoji praktični dejavnosti obilno poslužuje modernega psihosociološkega instrumentarija. Močno je usmerjena v izkustveno in teoretično spoznavanje človeka in družbe. Eno njenih tradicionalnih interesnih območij je morala. Cerkev si močno prizadeva, da bi problematiko

IV. nadaljevanje

Zvezni sekretariat je obvestil delegate skupščine, da je bil dne 16. 12. 1976 izvoz blaga na tuja tržišča za 804 milijone dolarjev, uvoz pa za 377 milijonov dolarjev manjši kot v letu 1975, kar pomeni, da je trgovinski deficit zmanjšan za milijardo in 200 milijonov dolarjev.

Gradbeniki so v devetih mesecih leta 1976 v tujini zgradili za 577 milijonov dolarjev objektov, kar je za 63 odstotkov več.

Ceste — po zbranih podatkih smo za ceste zbrali 48 odstotkov več kreditov, kot smo planirali. V številkah je to 1,336 milijard dinarjev.

VZPOREDNI DOGODKI: Po enotedenskem obisku v občini slovenskega Primorja je sekretar IK predsedstva CK ZK Slovenije Franc Šetinc dejal: „Liberalizma in tehnokratizma, ki imata svoje vzroke v objektivnih pogojih, ne bomo izkoreninili z napadi na vodilne ljudi, s tem če bomo Janeza zamenjali s Štefanom; ampak samo z večanjem družbenoekonomskega položaja in vloge delavskega razreda in delovnih ljudi.

Rešiti moramo stvarne probleme, pa potem v političnem življenju ne bodo prevladovali govori, resolucije, poročila, okrožnice... V ZK sta nevarna sektaštvo in oportunistem:

sektaštvo odvrta avangardo od stvarnosti in množic, oportunistem pa pripelje do tega, da avangarda izgublja kvaliteto revolucionarne organizacije, sposobnost za boj in izmenjavo danega stanja...

Dela z ljudmi ne morejo zamenjati nobene evidence, ankete, papirji...

Iskrice iz gospodarstva

PATENTI: Fakulteta za arhitekturo v Ljubljani je v preteklih dveh letih prijavila zveznemu zavodu za patente 15 patentov in 23 modelov. Vsi patenti so iz področja industrijskega oblikovanja. Inštitut za industrijsko oblikovanje na fakulteti posveča posebno skrb propagiranju inovacij — novitet med študenti. Uspeh ni izostal.

DRŽAVE V RAZVOJU: V obdobju med 1966 in 1972 je vrednost del, ki jih je Jugoslavija izvršila v deželah v razvoju, prerasla milijardo dolarjev. Danes je vrednost izvršenih ali dogovorjenih del že več kot podvojena.

MILIJARDE ZA OROŽJE:

Po podatkih agencije za kontrolo oborožitve in razoroži-

te je bilo v letu 1975 porabljeno za oborožitev 345 milijard dolarjev. Trgovina z orožjem je poslovala z 10 milijardami dolarjev. Največji prodajalec so bile ZDA s 4,4 milijarde dolarjev, SSSR pa približno polovico ameriške vrednosti. Tudi Jugoslavija je na tej listi.

OSEBNI DOHODEK:

Povprečni osebni dohodek v januarju je bil 4.672, kar je za 15,5 % več kot v prejšnjem letu. Za koliko so se povečali življenjski stroški, pa zaenkrat še ni podatkov.

ZAPOSLENOST:

V preteklem letu je bilo v Sloveniji nezaposlenih 24.288 ljudi, s pomočjo zavoda za zaposlovanje je našlo zaposlitev 18.640 državljanov.

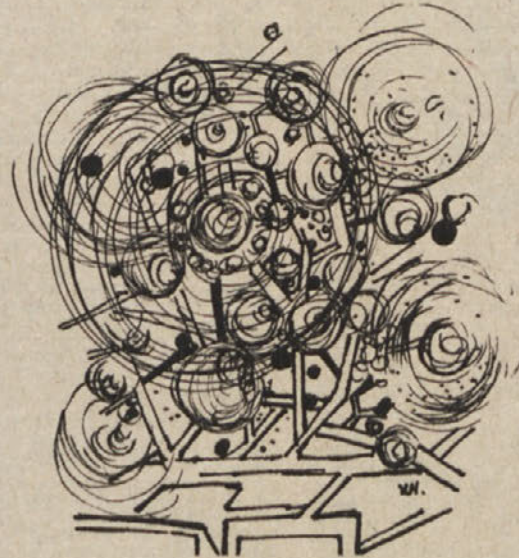
SKF in IKL — predstavniki švedske firme SKF, ki sodeluje z IKL (Industrija krogličnih ležajev), približno tako opisujejo razliko med švedskim in jugoslovanskim delavcem: Šved misli, misli, računa, se posvetuje, pa zopet misli, potem pa naredi. Jugoslovan pa najprej naredi, pa potem razmišlja, kaj je naredil. Je torej učinkovitejši. (Še pripis: Jugoslovan tudi dostikrat misli, pa misli, računa, pa se posvetuje, na žalost pa potem ne naredi).

Bolgari ne marajo Jugoslovanov. Tečaj leva in dinarja: 1 lev = 25 din. Toda ob vstopu v Bolgarijo mora tujec menjati denar po tarifi 100 levov je 17,5 dinarja. Ekonomska politika predlaga, da bi mi Jugoslovani malo vrnili Bolgarom. In sicer tako, da bodo morali Bolgari ob prihodu v Jugoslavijo menjati 100 levov, dobili pa bodo po tečaju 10 levov na dinar.

DEJSTVA: Po najnovejših podatkih zveznega zavoda za statistiko je bilo v prvi polovici 1975. leta 377 direktorjev zunajtrgovinskih organizacij.

Od tega jih poprečno 15 odstotkov ni bilo članov ZK. V Makedoniji 30 %, v Sloveniji 25 %, v Bosni in Hercegovini 21 %, Hrvatska je v jugoslovanskem povprečju, medtem ko v Srbiji od 177 direktorjev v ZK ni bilo 14 direktorjev.

Nadalje: od vseh 377 jih je 85 % imelo višje- ali visokošolsko izobrazbo; brez te stopnje izobrazbe pa jih je bilo največ v Sloveniji, kar 25 %, v Hrvatski 18 %. V Jugoslaviji je bilo skupaj 41,5 % direktorjev zaposlenih na teh mestih več kot 10 let; tretjina pa celo več kot 15 let.

človeške npravnosti predstavila kot versko problematiko, etiko kot integralni del teologije.

Cerkev je univerzalna, svetovna; stara je, izkušena in vsepovsod prisotna. Vedno mora vzpostavljati tesne stike z najrazličnejšimi ljudmi v vseh delih sveta; spregovoriti jim mora optimalno prepričljivo, v soglasju z njihovimi potrebami in interesi, v jeziku njihovih predstav in čustev, mišljenja in domišljije. Cerkev je bila in je primorana ustvarjati eno za drugo najrazličnejše aplikativne sociologije kulture: odkrivala je Indijo in Kitajsko, Afriko in Oceanijo. Dandanes se mora poglobiti predvsem v vprašanja številnih metamorfov v naši civilizaciji, v zakonitosti in strukturi sodobnega družbenega dogajanja.

Glavni psihosociološki problem za Cerkev je kriza religioznosti, ki se kaže v številnih variantah ateizma in verske ravnodušnosti, v najrazličnejših odmikih vernikov od nazorov in ravnanj, ki vodijo k bistvu katolištva itn. Osebnostno in družbeno-nravno problematiko mora Cerkev koncipirati v duhu dobe, da bi zaustavila inflacijo božje besede in premagala globoke dvome. Cerkev ima velike težave; njene dogme in mitične podobe pač niso nekaj, kar bi ustrezalo sodobnemu miselnemu in predstavnemu svetu ljudi.

V Truhlarjevem Pokoncilskem katoliškem etosu sta psihosociološka in etična problematika vsepovsod prisotni. Na tem mestu nas zanimajo predvsem tiste bistvene vrvine, ki poskušajo Cerkev z njimi premagati krizo, osvojiti sedanjost in stopiti v prihodnost.

Papež Janez XXIII. in eksperiment z avtoriteto
„Janez XXIII. je voda, ki prihaja gasit žejo; njegovo potovanje se zaključuje vedno v človekovem bivališču; on trka na naša vrata...“ (Bosco — De Ambrogio, Papež Janez Dobri, Koper 1967, str. 112) Oglejmo si dve izjavi Janeza XXIII., ki ju citira v svoji knjigi dr. Truhlar:

„Sem človek kot vsi ljudje na zemlji. Imam 71 let. Po božji pomoči sem še trdnega zdravja. Imam nekaj dobrega čuta, ki mi pomaga, da stvari pregledam hitro in jasno. Čutim težnjo po ljubezni do vseh ljudi. Ta mi daje zvestobo do evangelijske postave v spoštovanju mojih pravic in pravic drugih ter mi brani, da bi komurkoli škodoval.“ (stran. 9)

„Jaz nisem nezmotljiv. Papež je nezmotljiv le tedaj, kadar govori „ex cathedra“. Jaz pa „ex cathedra“ ne bom nikoli govoril.“ (str. 37)

Ti dve izjavi Janeza XXIII. zelo razločno izražata (po)koncilsko smer... Najvišja osebnost Cerkev spregovori DEMOKRATIČNO, neposredno, človeško, IRACIONALNA AVTORITETA onstranskega absolutnega počela se v osebi tega „božjega namestnika na zemlji“ spremeni V RACIONALNO AVTORITETO neposredne človečnosti... Vsaj zdi se tako. ČLOVEK KOT VSI LJUDJE, ZMOTLJIVI Janez XXIII., je simbol nove orientacije. Tvegati, poskusiti, spremeniti... „Cerkev ni še nikoli razširila svojega okrilja brez nekakšne svete neumnosti...“ (Papež Janez Dobri, str. 80) KULT OSEBNOSTI papeža, ki je tako rezoniral, je bil pozitiven KULT: ni pritiskal na podanike s svojo NEČLOVEŠKO popolnostjo in vseomogčnostjo, temveč se jim je ponujal kot dosegljivi vzor. „DEMITIZACIJA obrti papeža“ (tako je označil ravnanje Janeza XXIII. Henri Fesquet) je bila pobuda za celo vrsto drugih, bolj ali manj bistvenih in doslednih demitizacij. Vseh prvin in elementov iracionalne avtoritete iz religije nasploh in seveda tudi iz katolištva ni mogoče odstraniti: VERNIK ne bi bil VERNIK, če ne bi VEROVAL, če ne bi bolj ali manj nekritično spremljal VERSKIH RESNIC (dogem), „razodeti“. Tisti, ki kar naprej nekaj VPRAŠUJE, ki kar naprej IZRAŽA DVOME, vsaj psihološko vzeto ni vernik.

TEMELJNEGA IN NAJVIŠJEGA v religiji ni mogoče DEMITIZIRATI. In prav to BISTVENO določa potem v večji ali manjši meri vse ostalo. Papež Janez XXIII. se je OSEBNO lahko odrekal nezmotljivosti, toda s tem ni spremenil INSTITUCIJE PAPEŠTVA. Za MAJHNEGA, NEZNATNEGA dejanskega VERNIKA, majhnega in neznatnega pred bogom in njegovimi ZASTOPNIKI NA ZEMLJI, je ostal iracionalna avtoriteta, daleč nad vsem VSAKDANJIM, ZEMELJSKIM. Če je Janez XXIII. dejal, da je ČLOVEK

PRIPOROČAMO VAM OGLED FILMOV, KI SO NA SPOREDU OD 15. 3. DO 3. 4. 1977

CHARLIE CHAPLIN — KRATKI FILMI
(23. — 13. 3. 77)

S sklenitvijo pogodbe s Charliejem Chaplinom po tolikih letih so nam postali dostopni tudi nekateri kratki filmi, ki jih predtem nismo mogli videti. Prva dva kratka, približno pa polurna filma sta iz časov Chaplinovega sodelovanja s podjetjem Essanay, ko se je leta 1915 Chaplin prebil zelo naglo na površje in postal slaven. To sta filma Champion in His New Job (Njegova nova služba). Tretji film iz te zbirke, ki je nastal leta 1917 in sodi v velike mojstrovine, je Easy Street (Mirna ulica), ki ga je posnel za podjetje Mutual. To so sicer nemi filmi, toda tako, kot je Chaplin snemal, ni potreboval govora — njegov govor je gibanje, kretnja, izraz obraza. V teh filmih je Chaplin že tak, kakršnega ga poznamo: rahlo melanholičen klovn, ki veruje v človekovo dobroto, v človeške in naravne zakone — da bi se vedno znova razočaral. Chaplin se ne norčuje iz sveta in iz ljudi — norčuje se iz svoje lastne slabosti in naivnosti, in to mu zagotavlja simpatije vseh. Ker pa je režiser v izumljanju vedno novih gagov, prisili svoje gledalce, da pozabijo na solze in se predajajo smehu, tako da ostaja žalost le kot rahel spomin. Kdor teh treh kratkih umetnih največjega filmskega komika Charlieja Chaplina ni videl, ne pozna res dovolj dobro njegovega dela.

SLADKE MALE ANGLEŽINJE (2. 3. — 20. 3. 77)

Kako si predstavlja mali Janezek prisilne počitnice mladega Francoza, ki so ga zaradi slabega uspeha v šoli poslali v Anglijo — tako nekako bi lahko opisali bistva tega sicer zelo zabavnega in domiselnega filma. S pravo francosko lahkonostjo in duhovitostjo spremlja režiser Michel Lang svojega junaka skozi njegove doživljaje in pustolovščine — seveda predvsem ljubezenske — med njegovimi počitnicami v Angliji. Cilj ki si ga je režiser Lang zadal, je dosegel: obiskovalcu nudi poldrugo uro zares sproščene zabave ob dokaj solidno opravljenem obrtnem delu in s prikupnimi igralci in igalkami.

ALŽIRSKI PLAMEN (2. 3. — 20. 3. 77)

Alžirski film je nastal med osvobodilnim bojem proti Francozom, in tako je tudi prevladoval vojni film, ki je prikazoval odporiško gibanje, borbe in trpljenje Alžircev. Prvi pomembnejši alžirski film, ki je našel pot tudi v svet, je nastal 1969 Vester z Aureša režiserja Hamine. Kasneje je nastalo še več filmov, mnogi med njimi kot koprodukcije, saj so se Alžirci hoteli učiti pri bolj razvitih narodih. Tudi film L opium et le baton — Opij in palice — pripoveduje o vojni za osvoboditev dežele. V filmu nastopajo poleg alžirskih igralcev tudi nekateri evropski, med njimi Jean-Louis Trintignant in Marie-José Nat, režiser Ahmed Rašedi pa je uspel prikazati pravo vojno vzdušje in neusmiljenost borbe.

SPET SEDMA ČETA (9. 3. — 26. 3. 77)

Med gledalci je brez dvoma še mnogo takih, ki se dobro spominjajo filmov Roberta Lamoureuxa Očka, mama, služkinja in jaz... kjer smo se od srca nasmejali nevoljam in prilikam francoske družine, isti Robert Lamoureux je posnel še več drugih prav zabavnih filmov, toda najbolj se ga spominjamo iz vojaške komedije Sedma četa, kjer gre nekaj vojnih tovarišev sredi vojne vihr skozi najnenavadnejše smešne dogodivščine. Ta film je dosegel toliko ravdušenja, da so posneli z istimi igralci in istim režiserjem še nadaljevanje — Spet sedma četa. Prijatelji, ki jih v filmu igrajo Jean Defevre, Pierre Mondy, Henry Guybet in Robert Lamoureux sam, gredo spet skozi sto neprilik, kjer dokazujejo

predvsem, da Francozi tudi v najhujših trenutkih niso izgubljali smisla za humor. Film je dostojno nadaljevanje Sedme čete, saj nam sicer enostransko, pa vendar izredno komično in duhovito kaže vedro plat vojskovanja — seveda če ne gre za res...

SNAHA (9. 3. — 26. 3. 77)

Čprav se je turški film pričel razvijati že leta 1917, sicer pod nemškimi vplivoma, je vendarle močno zaostal vsa leta do začrti sedemdeset let. Edini film, ki je predel pr tem v svet, je bil „Suho polje“ Ismaila Metina. Zadnja leta pa je turški film dobil nekaj novih avtorjev, katerim je uspelo poživiti proizvodnjo in tudi omogočiti prodor v svet. Značilnost mlade

turške kinematografije je v izbiri tem: najraje obravnavajo dramatične ljubezenske in družinske konflikte in sodobne komedije, pri tem pa se dosledno borijo proti tradicionalizmu in zaostalosti. Eden takšnih filmov je tudi film Snaha. Ob sodelovanju najprej turške igralka Hulje Kocycigit je režiser Lufti Akad pospel družinsko dramo o tragičnih posledicah zaostalosti in verskega fatalizma.

MANDINGO (16. 3. — 3. 4. 77)

Roman Mandingo Keela Onestotta je na svoj način ponovil uspeh Koče strica Toma — s približno sorodno vsebino. Zgodba govori o velikih plantažah na jugu Amerike, kjer delajo sužnji kot blago brez pravic, in o času, ko se je bodoči lastnik poskušal proti volji svoje okolice obnašati drugače do črncev, pa je to moral težko plačati z lastno srečo. Čprav se režiser filma Richard Fleisher (njegovi ostali filmi: Doktor Doolittle, Tora Tora, Fantastično potovanje, Slepri teror itd.) bori za priznanje enakopravnosti in proti rasnem razlikovanju, prevladuje vendarle drugačen prijem: manj melodramatičnosti in več prikazovanja razmer, predvsem pa več človečnosti in psihologiziranja. Film je barvita in plastična podoba iz časov suženstva z vsemi posledicami za tiste, ki so se borili proti temu, z Jamesom Masonom, Susanne George in Perryjem Kingom.

DEŽ NAD SANTIAGOM (16. 3. — 3. 4. 77)

Tragični dogodki v Čilu od časa, ko je predsednik Allende prevzel oblast, pa do njegove smrti, so osnova tega izrednega filma o grozljivostih čilske vojne diktature. Za snemanje tega filma so agnirali ogromno statistik — 100.000, sodelovalo je tudi 30.000 vojakov in okrog 200 igralcev. Režiser Helvio Soto je po zbranim dokumentarnem materialu in s pomočjo očitvev prek usod svojih junakov oživil ta še ne tako davno minuli čas v dramatični filmski podobi. Od glavnih vlog lahko omenimo Bibi Anderson, Annie Girardot, Jean Louis Trintignant idr.

VDOVSTVO KAROLINE ŽAŠLER (16. 3. — 3. 4. 77)

Slovenski film. Režiser Matjaž Klopčič je po scenariju Toneta Partičija posnel nov slovenski film, zadnji iz leta 1976. Vdovstvo Karoline Žašler je sodobna zgodba iz naših krajev nekeje v Slovenskih goricah. Režiser je ohranil jedri realizem iz scenarija, predvsem je skušal poudariti tršato humornost naših ljudi, krepkost izražanja in zdravo kmečko doslednost. Tako smo dobili novo domačo tragikomedijo — zvrst, ki je bila pri nas na Slovenskem zelo zanemarjena, pa je vendar tako blizu našemu človeku. Film je Matjaž Klopčič posnel v glavnem na terenu okrog Sladkega vrha, v njem pa nastopajo Milena Zupančičeva, Boris Cavezza, Polde Bibič, Anton Petje, Miranda Caharija, Milena Muhičeva, Boris Kočvar, Radko Polič idr.

KOT VSI LJUDJE, lahko to nekomu zveni sila demokratično in humano, dejanski vernik pa bi pomen te izjave tako ali drugače asociiral s ČLOVEČNOSTJO Kristusa — tudi ta je bil MED LJUDMI ČLOVEK. Tako smo spet pri iracionalni avtoriteti. Sklenimo premislek tega vprašanja tako: OBRTI BOGA, OBRTI PAPEŽA IN DUHOVNIKOV, VERE IN CERKVE v zavesti vernikov ni mogoče demitizirati. Vse to je do kraja demitizirano le v dosledni ateistični zavesti. Poenostavimo: vsak duhovnik in vse cerkveno ima za vernika večjo ali manjšo, bolj ali manj svetlo gloriolo; noben duhovnik v očeh vernika ni zgolj in samo človek, temveč NEKAJ VEČ; duhovnikova avtoriteta ni le avtoriteta individualne, konkretne osebe, pač pa so v njej prisotne še druge komponente — nekatere med njimi „niso od tega sveta“ in so zato IRACIONALNE, NADIZKUSTVENE, NADČLOVEŠKE.

Nravna pozicija vernika ni problem avtonomije

Dva osnovna teoretična modela nravnosti sta AVTONOMIJA in HETERONOMIJA. Moralno avtonomen je človek, ki je sam ustvarjalec in nosilec moralnih vrednot in zakonitosti — je sam svoj moralni zakonodajalec, sam sodnik svojih dejanj. Immanuel Kant je občudoval dvojce — zvezdno nebo nad seboj in MORALNI ZAKON V SEBI. Človekova moralna samozavest ali VEST je tako nekakšno avtonomno žarišče nravnega delovanja in refleksije (samoocenjevanja, vrednotenja, oblikovanja meril itn.). Avtonomija morale ni neoplgno in indeterministična: MORALNI ZAKON JE V ČLOVEKU, determinira, določa njegovo ravnanje. Moralna avtonomija tudi ne izključuje posrednega DRUŽBENEGA DETERMINIZMA: posameznik je pač vključen v najrazličnejše medosebne in družbene odnose; OSEBE in OSEBNOSTI v nobenem primeru ne moremo kakorkoli abstrahirati od konkretnega okolja, okoliščin in vplivov.

Heteronomija morale pomeni podrejenost osebe, človeka, nekemu nadosebnemu počelu; moralni zakon ni v človeku, temveč zunaj njega. Situacija moralne heteronomije je situacija nesvobodnosti in neavtentičnosti človeka — ta ni KREATOR, temveč KREATURA. Moralna katolištva je v osnovi heteronomna: Osebnost vernika je podrejena onostranskemu NOMUSU, bogu. Naj si teologija še tako prizadeva prikazati moralno pozicijo vernika kot nekakšno sintezo avtonomije in heteronomije, kot

skladje onstranskega principa in samozakonitosti, ji to ne more uspjeti. Običajno poskušajo to vprašanje razrešiti s ponotranjenjem: Onstranski nomos se NASELI v človeku, v njegovi zavesti in vesti, postane njegovo notranje bistvo in nravno gibaló... Religijska heteronomna etika odtujeje človeku nravno kreativnost, človekovo moralno razlaga v odvisnosti od absolutnega nestvarnega bitja. To je popolno, človek nepopoln, to bitje je večno, človek končen, to bitje je dobro, človek lahko le delno dosega to DOBRO, če teži k njemu, k PRAVOTRU, k vrednotam PO OSEBI... Podrejanje človeka absolutnemu bitju, lužlji moralne popolnosti, je nehumano. Človek je EDINI STVARNIK vseh vrednot in tega se mora zavedati. Če mu neka etika odreče to POSLANSTVO, ga razvrednoti, osiromaši.

Protest zoper takšno etiko so izrazili mnogi misleci. Erich Fromm je plastično izrazil nasprotovanje heteronomni religijski moraliki: „Nekoč je Dostojevski dejal: „Če je bog mrtev, je vse dovoljeno.“ To je tisto, kar verjame večina ljudi...“

Temu stališču nasprotuje teza humanistične etike: ČE JE ČLOVEK ŽIV, TEDAJ VE, KAJ JE DOVOLJENO; biti živ pomeni biti produktiven, ne trošiti svojih sil za kakršen koli cilj, ki presega človeka, temveč jih uporabljati zase, za omišljanje svojega bivanja, da bo humano.“ (E. Fromm, Čovjek za sebe, str. 228)

Moralna pozicija vernika ni samostojna, v polni meri ODGOVORNA. Medtem ko se različne zvrsti VERNIKOV tostranskih ali onstranskih, posvetnih ali religijskih „božanstev“ lahko v stiskah in na usodnih razpotjih zatečejo v zavetišča MOČI in MORALNE ZAŠČITE svojih avtoritativnih pokroviteljev ter ideologij, pa ostajajo neverniki v svojih nravnih odločitvah prepuščeni sami sebi. Njihova eksistenca (brez OPIJA varušta in tolažbe) je težja, toda bolj ČLOVEŠKA. V poglavju DOŽIVETJE ČLOVEKOVE VELIČINE (str. 28—29) dr. Truhlar prikazuje in komentira katoliški novi „humanizem“, koncilsko „novo doživetje človekove veličine“. Kakšno je to novo doživetje? „To, da je človekov duh odprt za božjo skrivnost, da presega sam sebe, da je v stiku z Bogom, je po eni strani del njegove veličine.

Vladimir Sruk

„Avlin jubilej“

Govoriti o jubileju je hvaležna tema, če je jubilar v tem svojem jubileju opravljal dobro delo. V našem primeru pa bi lahko govorili še o čem več kot o dobrem delu. Jubilar je namreč V. republiška razstava „Mladi likovniki Prešernu“. Zato bomo pustili, da bodo o jubilarju govorili mnogi in jubilar sam.

„V avli se srečujejo plahi začetniki in že afirmirani umetniki. Edino merilo za razstavljanje je likovna kvaliteta, originalnost in idejno napredna družbena angažiranost. O najbolj uspehi razstavi bi težko govorili, saj je bila vsaka razstava po svoje nekaj novega, izvirnega. Vse so bile postavljene zaradi tega, da bi nekaj povedale; in po knjigi vtisov sočede, so povedale veliko. Toda kljub temu lahko omenimo posebej razstavo MLADI LIKOVNIKI – PREŠERNU. Zakaj? To je razstava, ki kaže, kaj je doživel, v sebi premedel in končno izlil na platno mlad človek – slovenski gimnazijec.“

Gotovo vas bo zanimalo, kaj nas je napotilo, da smo se lotili tako zahtevne, obširne in tehnično težavne naloge? Začetno gibalno je bila prav gotovo neke vrste zvedavost: kaj neki ustvarjajo mladi likovniki širom po Sloveniji? Ali ne bi bilo imenitno, če bi zbrali vse tiste risbe, paste, grafike in akvarele, ki se sicer za vedno izgube v naših predalih, ter jih pokazali občinstvu? Kasneje, po prvi in drugi razstavi, je dobila naša zvedavost potešitev. Prišli smo do spoznanja, da je mladina mnogo bolj angažirana ob pojavih v kulturnem in družabnem življenju, kot se zdi na prvi pogled, kar je razveseljivo. Veselimo se, ker naša generacija z optimizmom gleda v jutrišnji dan. Razstava MLADI LIKOVNIKI – PREŠERNU pa je postavila pred nas tudi nekaj perečih vprašanj. Recimo: kako je z likovno vzgojo danes na slovenskih srednjih šolah? Ali ni protislovno in žalostno dejstvo, da v času, ko postaja kultura dobrina vseh delovnih ljudi, ko govorimo o najširši demokratizaciji likovne umetnosti, uradni učni načrt predvideva npr. na gimnazijah samo dve leti estetske vzgoje v prvem in drugem razredu, z eno uro glasbe in eno uro likovne teorije na teden? Da ne omenjamo, kako je na strokovnih šolah, kjer je estetska vzgoja kar „priključena“ k slovenskemu jeziku? Pri tem je popolnoma prezrta potreba mladega človeka po likovnem oblikovanju, ki ga sicer mašimo s priložnostnimi likovnimi sekcijami, krožki, skupinami itd. Dejansko pa po osemletki zajima na srednji šoli večkrat praznina. Redki posamezniki sicer samoiniciativno, z voljo in talentom rinejo naprej, večina mladih ljudi pa da za vselej vsaki obliki nadaljnega likovnega delovanja. Ko smo nekoliko „sondirali“ razmere na triinšestdesetih slovenskih gimnazijah, smo dobili kaj nespodbudno sliko: mladi bi radi delali, pa manjka mentorjev, ni sredstev, ni pravih pogojev za delo, nekje delujejo krožki in praktična znanja, drugod še tega ni. Vse je običajno prepuščeno zavzetosti posameznih mentorjev, ki so še prihranili nekaj idealizma na račun potrošniške miselnosti.

„Vsekakor je rezultat živ in razveseljiv, vtis je (vsaj zame) najbolj prijeten z vseh dijaških razstav, kar sem jih kdaj videl... Zelo razveseljiva je neposrednost teh del, ne samo nujno navzoči talent, tudi mladim ljudem primerna lahkota likovne zamisli, ne glede na to, ali gre za naključen in igriv ali skorajda tragičen izraz.“

Kako je razstava MLADI LIKOVNIKI – PREŠERNU odmevala v javnosti, rastle skozi leto in dan, pridobivala na kvaliteti in popularnosti ter postala nazadnje priznana likovna manifestacija v republiškem merilu, čeprav moramo včasih tudi kaj na hitro roko improvizirati, ker nimamo aparata in zato ni vse čisto tako, kot bi moralo biti. Pa se trudimo, verjemite, da bi organizacijsko brezhbitnost in institucionalno uteteženost nekoliko nadomestili z dobro voljo, odprtostjo in tovarškim pogovorom.

V mesecu februarju leta 1973 smo odprli v AVLI I. republiško razstavo MLADI LIKOVNIKI – PREŠERNU, nad katero je prevzela pokroviteljstvo Ljubljanska banka, podružnica Maribor, ki je prispevala tudi nagrade.

„Zavedamo se, da imamo razstavišče, ki upravičen nosi naziv mladinsko, čeprav je zaenkrat v Sloveniji še izjema. Medtem je v treh letih dobil Maribor nekaj novih razstavišč po šolah, v čemer vidimo potrditev razvoja procesa demokratizacije likovne kulture, ki ga je pogumno zastavila AVLA že v letu 1972). Upamo in želimo, da bo v bodočnosti v naših mestih, šolah, tovarnah, na podeželju vedno več takih galerij, ki bodo resnično odprte vsem mladim in nadarjenim ustvarjalcem, amaterjem in profesionalcem.“

16. februarja 1974 smo v AVLI odprli II. republiško razstavo, katere pokroviteljstvo je prevzela ZSMS Maribor. Prvič smo povabili v goste dijake z gimnazije Mirko Lukovič iz pobratenega Kraljeva.

Na Prešernov dan 8. februarja 1975 smo odprli v AVLI III. republiško razstavo, na kateri so poleg gimnazijcev iz Kraljeva prvič sodelovali z likovnimi deli tudi dijaki slovenske gimnazije iz Celovca. Pokrovitelj razstave je bil aktiv mladih delavcev sekcije cestnih vozil pri tovarni avtomobilov Maribor.

Razstava je ugodno odmevala med občani in v sredstvih javnega obveščanja in smo jo kasneje prenesli v nekatere delovne kolektive in šole – v avlo Instituta TAM, v osnovno šolo Radlje ob Dravi ter osnovno šolo Malečnik.

„Bolj ali manj izvirne proslave Prešernovega dne so mimo. Izvirnejše pa še odmevajo med slovensko kulturno srenjo. Tako tudi republiška razstava MLADI LIKOVNIKI PREŠERNU v galeriji AVLA, v tem prikupnem razstavišču dijakov mariborske prve gimnazije... Razveseljiva pa ni bila le udeležba. Še bolj spodbudna je vez med delavci in dijaki, sodelovanje med

mladimi v proizvodnji in gimnazijci. Ta povezanost v Mariboru ni ostala le na papirju.“

„Gre za pastel Maje Kocmut „Štirje“, ki so s svojo abstraktno figuraliko ustvarja dovolj prepričljivo prostorsko in barvno kompozicijo, da se dviga iz anonimne dekorativnosti. Zanimiva je risba Milana Eriča „Džuro oprosti, ne mogu...“, ki s svojo ekspresionistično fantastiko karikira dehumanizacijo medčloveških miselnih in socialnih odnosov, ovitih v sanjske privide, polne kritičnih pomenskosti... Že iz povedanega spoznamo, da ima razstava svojo miselnost trdno zasidrano v pozitivnih hotenjih mladih ustvarjalcev, ki hočejo likovno izpovedati svoj doživljajski odnos do umetnosti problematike obdajajočega jih sveta in do njegovih globljih duhovnih in eksistenčnih gibal.“

IV. razstavo MLADI LIKOVNIKI – PREŠERNU smo otvorili 16. februarja. Sodelovalo je sedemnajst gimnazij od triinšestdesetih v SRS ter tle gostje: prvič je sodelovala gimnazija z italijanskim učnim jezikom iz Pirana, drugič se je udeležila razstave slovenska gimnazija iz Celovca, tretjič je nastopila gimnazija Mirko Lukovič iz Kraljeva. Gimnazije-udeležence so bile: gimnazija Rudolfa Maistra, Kamnik, gimnazija Kranj, VII. gimnazija Ljubljana, gimnazija Juša Kramarja, Murska Sobota, II. gimnazija Ljubljana, gimnazija Crnomelj, gimnazija Novo mesto, gimnazija Frana Miklošiča Ljutomer, I. gimnazija Ljubljana, gimnazija Kočevje, gimnazija Jurija Vege Idrija, gimnazija Postojna, gimnazija Dušana Kvedra Ptuj, gimnazija Miloša Zidanška, Prva gimnazija Maribor, Zvezna gimnazija za Slovence Celovec, gimnazija Koper in gimnazija Ravne na Koroškem. Obilica poslanega gradiva nas je po eni strani razveselila, hkrati pa nas je skupaj z žirijo spravila v zadrego: kje razstaviti toliko kvalitetnih izdelkov, prispevkov, kajti AVLA je postala očitno pretesna. Zamislili smo se in potuhtali pravo – odločili smo se za postavitev razstave v dveh razstavnih prostorih hkrati – v Mali galeriji Ivana Čobala in v AVLI.

Vse to so nam povedali razstavljalci, kritiki, organizatorji. Mi pa bi dodali še tole: veseli nas, da so mladi na I. gimnaziji posvetili tole razstavo Prešernu, kajti če so jo, se zavedajo ustvarjalnega duha Prešerna, se ga zavedajo in jim je za zgled, sami pravijo še „celo“ obezva.

RAZSTAVNA DEJAVNOST v Avli od sept. 1976 do marca 1977:

September 1976 – MARIN BEROVIČ in MARJAN KOKOL, slikarska dela dveh mladih ustvarjalcev: prvi inž. kemije iz Ljubljane, drugi absolvent VEKS Maribor.

Oktober 1976 – SMILJAN ROZMAN, razstava akvarelov slov. literata je vzbudila veliko zanimanje, prenos v galerijo Menza in VEKS.

November 1976 – HAJRUDIN KUJUNDŽIČ, akad. slikar, predsednik ULUH iz Zagreba, prva samostojna predstavitev ji slovenskega mojstra v Sloveniji, razstava je bila prvovrsten likovni prikaz in je bila prenesena v salon Ruše.

December 1976 – MLADINA FOTOGRAFIRA; 76 – razstava mladinske fotografije pod pokroviteljstvom ZKPO Maribor in v organizaciji FKK Maribor.

December 1976 – TODORČE ATANASOV, slikarska razstava absolventa akademije za šk. umetnost v Ljubljani v okviru rednih predstavitev študentov te ustanove v Avli.

Januar 1977 – LIKOVNIKI PRVE GIMN. ŽIJE – vsakoletna razstava in pregled likovne dejavnosti talentov z domače gimnazije. Bila je lepa in množična prireditev 17 avtorjev.

Februar 1977 – 5. republiška razstava MLADI LIKOVNIKI – PREŠERNU.

